

ROMÂNIA EROICĂ

Revistă editată de Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria"

* Fondată în 1919 sub numele "Cultul Eroilor Noștri" *

Nr. 1 (58)
Anul XXII - 2019
Serie nouă

1919-2019 SECOLUL RECUNOȘTINȚEI

Din
sumarul
acestui
număr:

PROTEST.
Condamnăm profanarea
mormintelor eroilor
români!

p. 8

Gala Premiilor
ANCERM,
ediția a V-a,
2018

p. 10

Plebiscitul
Neamului!

p. 28

O scrisoare
de la
Moscova

p. 64

10 EVENIMENT

Câștigătorii Premiilor A.N. C. E.
"Regina Maria", ediția a V-a, 2018
- de colonel (rtr.) Dumitru Roman

18 SECOLUL RECUNOȘTINȚEI

Cum s-a născut Societatea
"Mormintele Eroilor Căzuți în Război"

59 VITRINA CU CĂRȚI

Cărțile distinse cu premiile ANCERM,
ediția a V-a, 2018 - de Grigore Buciu

64 LA ÎNCHIDEREA EDIȚIEI

O scrisoare de la Moscova

Coperta 1. Mormântul Ostașului Necunoscut, Parcul
Carol, 1923

Coperta 2. Crucea Eroilor de pe Muntele Caraiman.

Coperta 3. Troița lui Aurel Vlaicu.

Coperta 4. Promovare cariera militară.

**Rugăm pe toți cei care au fotografii ale
celor căzuți pe front sau în prizonierat,
în cele două războaie mondiale, să se
adreseze redacției!**

ROMÂNIA EROICĂ

Revistă de cultură și educație
patriotică, de cinstire a eroilor neamului

Fondată în anul 1919 sub înalta ocrotire a Majestății Sale Regina Maria
și a Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române PF Miron Cristea.
Serie nouă. Anul XXII. Fondator: G.I. Bg. (r) Petre Stoica.

EDITORIAL

Un secol de la înființarea Societății „Mormintele Eroilor Căzuți în Război”
- de general maior (rtr.) dr. Visarion Neagoe 3

PUNCTUL DE VEDERE

Centenarul unei mișcări - de general de brigadă (rtr.) Grigore Buciu 6

PROTEST

Condamnăm profanarea mormintelor eroilor români! 8

PREMIILE A.N.C.E. 2019

Premiile Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria", ediția a VI-a, 2019 14

EVENIMENT

Premiile ANCERM, ediția a VI-a, 2019 14
Dezvelirea și sfințirea Monumentului Eroilor din Bârlad
- de colonel (rtr.) Constantin Chiper 15

SECOLUL RECUNOȘTINȚEI

Jertfele românilor - de colonel (rtr.) dr. Petre Otu 16
Boierii se închină - de Nicolae Iorga 17
Raportul colonelului Radu Macarovitsch 20
Regina Maria 22
Socotesc că cei vii au o datorie de plătit morților... - de Regina Maria 24
Numele Reginei - de Grigore Buciu 25
Pentru morții noștri! - de Regina Maria 26
Patriarhul Miron Cristea - Plebiscitul Neamului! 29
O nobilă și pioasă, și patriotică datorință - de Patriarhul Miron Cristea 30
Exemplul lui Spiru Haret - de col. (rtr.) Dumitru Roman 32
Nichifor Crainic - de Florin Șperlea 34
Conștiința eroică - de Nichifor Crainic 35
Școala viitorului românesc - de Ion Dragoslav 40
Ziua Eroilor. Programul unei sărbători în anii interbelici 42
La înălțimea sufletească a morților eroici - de Constantin Bacalbașa 43
O zi ca oricare alta? 44

România Eroică

Director: General maior (rtr.)
prof. univ. dr. Visarion Neagoe

Consiliul științific

prof. univ. dr. Ioan Scurtu, prof. univ. dr. Nichita
Adăniloiaie, colonel (rtr.) prof. univ. dr. Petre
Otu, general de brigadă (rtr.) Grigore Buciu,
colonel dr. Florin Șperlea.

Redacția

Redactor șef: col. (rtr.) Dumitru Roman;

Redactor șef-adjunct: col. (rtr.) Constantin
Chiper;

Redactori colaboratori: dr. Luminița Giurgiu ,
Valeria Bălescu, Carla Duță, Teodora Manole.

Art director: Sorin Angheloiu

Fotoreporteri: plutonier adjutant Adrian
Robu

Adresa redacției: Bulevardul Ion Mihalache
nr. 124-126, Sector 1, București, Cod poștal:
011203
Tel./fax: 021.2241802

E-mail: romaniaeroica@gmail.com

Site: www.cultuleroilor.ro

Cont Bancar: RO45RNCB0082004534620001
BCR, Sucursala Unirea, București
Cod Fiscal: 4505235

Tipar: Centrul Tehnic Editorial al Armatei

Răspunderea pentru conținutul articolelor
aparține în exclusivitate autorului, conform
art. 206 din Codul Penal

I.S.S.N 1453-9659

Copyright: este autorizată orice
reproducere fără a se percepe taxe
suplimentare, indicând sursa (revista România
Eroică), cu excepția textelor și fotografiilor a
căror proveniență este specificată expres.

**Acest număr a apărut în 1500 de
exemplare.**

Condiții de colaborare: cititorii din țară
și din străinătate pot trimite pe adresa
redacției texte și fotografii care se încadrează
în tematica revistei. Manuscrisele nu se
înapoiază.

Mormântul Ostașului Necunoscut	46
Semnul Aducerii Aminte.	47
Mausoleele românilor	48
Troițele	50

STROFE

Semnul din frunte - <i>de Grigore Buciu</i>	51
---	----

CRONOLOGIE

O sută de ani de la înființarea Societății "Mormintele Eroilor Căzuți în Război" - <i>de colonel (rtr.) Dumitru Roman</i>	52
--	----

VITRINA CU CĂRȚI

Marele Premiu "Comandor Virgil Alexandru Dragalina"	59
Premiul "Erou sublocotenent Ioan R. Marinescu"	60
Premiul special al Juriului	61

În atenția colaboratorilor

România Eroică primește pentru publicare articole, evocări, portrete, note, documente, recenzii, știri despre activitatea filialelor ANCERM, fotografii inedite. Materialele propuse redacției vor fi prezentate pe suport electronic (CD, dischetă), însoțite de fotografiile originale sau scanate în format JPEG, cu o rezoluție de cel puțin 300 dpi. În cazuri speciale, vor fi acceptate și texte dactilografiate. Fotografiile vor fi însoțite de explicații corespunzătoare și de numele autorului lor (acolo unde este cazul).

De la caz la caz, redacția poate accepta preluarea unor articole apărute în alte publicații, dacă prezintă un interes deosebit pentru tematica **României Eroice**; în această situație, persoana care propune articolul respectiv are obligația să obțină acordul publicației în care a apărut.

Redacția își rezervă dreptul de a publica materialele în funcție de necesități și, desigur, de a nu le reține pe acelea care nu se înscriu în tematica revistei. De asemenea, își rezervă dreptul de a face, pe textele acceptate pentru tipar, îndreptările socotite necesare, atât în ceea ce privește forma cât și conținutul, firește după consultarea sau avizarea autorilor. ■

Un secol de la înființarea Societății “Mormintele Eroilor Căzuți în Război”

General maior (rtr.) prof. univ. dr. Visarion NEAGOE

*Mi-ar fi plăcut să pun titlul: **Un secol de Cultul Eroilor!** Dar realitatea și istoria nu-mi dau acest drept, pentru că un calcul simplu ne arată că din cei o sută de ani de la înființarea Societății “Mormintele Eroilor Căzuți în Război” doar vreo 50 de ani au fost consacrați cu adevărat slăvirii eroilor.*

Așadar, la 12 septembrie 2019 se împlinesc 100 de ani de când Regele Ferdinand I a semnat - în urma raportului înaintat de ministrul de război, generalul Arthur Văitoianu - Înaltul Decret-Lege nr. 4106, prin care a fost înființată Societatea «Mormintele Eroilor Căzuți în Război». De fapt, prin acest decret s-a instituționalizat activitatea de păstrare și cinstire a memoriei celor căzuți pe câmpurile de luptă.

Asociația Națională Cultul Eroilor “Regina Maria” este - așa cum se arată și în statutul său - continuatoarea tradițiilor și obiectivelor societății create acum 100 de ani. Ca și în urmă cu un secol, asociația de astăzi funcționează sub patronajul Ministerului Apărării Naționale și sub oblăduirea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române. În activitatea sa, asociația colaborează cu autoritățile administrației publice de stat centrale și locale, cu Ministerul Apărării Naționale și Ministerul Afacerilor Interne, cu Ministerul Educației și Cercetării Științifice, dar și cu alte ministere. Avem protocoale de colaborare cu numeroase organizații neguvernamentale și, firește, cu Oficiul Național pentru Cultul Eroilor.

La un an de la Centenarul Marii Uniri, asociația noastră are onoarea să sărbătorească împlinirea a 100 de ani de la înființarea Societății “Mormintele Eroilor Căzuți în Război”.

Este, pentru noi, un prilej potrivit de a arăta generațiilor de astăzi ce sacrificii uriașe a făcut România în anii Marelui Război, când mai bine de 2/3 din pământul țării a fost sub ocupația inamicului. Potrivit statisticilor istoricilor militari, Armata Română a pierdut 2.331 de ofițeri și 216.966 de soldați. Numărul civililor morți ca urmare a luptelor, rănilor ori tifosului exantematic este apreciat la circa 250.000.

Acestor cifre li se adaugă și numărul militarilor români morți sub steag străin, în armatele austro-ungară și rusă. Cercetări estimative vorbesc de 600.000 de soldați morți sau dispăruți pe front, din rândul românilor transilvăneni, în anii 1914-1918.

Jertfele de sânge ale României, în Primul Război Mondial, de o amploare nemaiântâlnită până atunci, își găsesc Recunoștința Patriei în cele 3842 de monumente comemorative ridicate pe teritoriul țării. Acestor monumente li se adaugă peste 2000 de opere comemorative ridicate în onoarea militarilor căzuți în al Doilea Război Mondial, precum și 545 de opere comemorative închinat jertfelor Războiului de Independență din 1877-1878.

Așadar, în ultimii 150 de ani, au fost ridicate 6347 de opere comemorative de război.

Din acest patrimoniu eroic, doar o mică parte sunt clasate ca monumente istorice. Adică sunt sub protecția Legii Patrimoniului Național. De pildă, în Lista Monumentelor Istorice, din anul 2010, se află doar 1430 de monumente comemorative de război, dintre care cele mai multe sunt structuri arhitecturale și de artă monumentală menite să evoce victimele provocate de conflictele desfășurate pe teritoriul de astăzi al României.

*Prin tradiționalele **troițe**, ridicate în cimitire, la marginea drumurilor sau în mijlocul satelor, prin*

modestele **obeliscuri**, inscripționate cu numele celor căzuți în război, ori prin maiestuoasele, dar austerele **mausolee**, pământul sfânt al României a fost plantat cu cea mai răspândită și populară formă a monumentului de for public: **monumentul comemorativ**. Protejarea și îngrijirea acestor monumente semnifică - la fel ca și întreținerea mormintelor strămoșilor noștri - esența sacră a **Cultului Eroilor**.

Principala misiune a Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria" este aceea de a-i determina pe toți cetățenii, indiferent de vârstă, să aibă grijă de aceste opere comemorative de război și să respecte memoria celor care au murit pe câmpul de onoare. Suntem conștienți că, prin fiecare amintire istorică pierdută, prin fiecare nume de erou uitat sau de monument părăsit ori distrus, se pierde o parte din ființa noastră națională. De aceea, asociația noastră și-a luat drept deviză cuvintele marelui istoric Nicolae Iorga: **Neamul este etern prin cultul eroilor!**

Este ideea centrală în numele căreia s-au grupat, din proprie inițiativă, mii de ofițeri, maiștri militari și subofițeri în rezervă și în retragere, dar și cadre didactice, preoți și alți intelectuali, conștienți că sunt datori față de țară cu această credință.

Pentru membrii ANCIERM, problema cea mai grea în cei 30 de ani de la evenimentele din decembrie 1989 a fost aceea de a ne proteja operele comemorative de ceea ce marele cronicar Grigore Ureche numea: **nespusa vrăjmășie a prostimii**. Dacă ar fi doar prostia sau prostimea, cum zicea cronicarul, poate că n-ar trebui să ne îngrijorăm prea tare. Din păcate, la mijloc sunt și reaua-credință, și extremismul etnic-xenofob, și iredentismul, și interesele obscure, și hoția, și altele.

După decembrie 1989, cel mai mare pericol pentru patrimoniul comemorativ de război l-a reprezentat **mafia fierului vechi**.

Pe fondul vidului legislativ și al lipsei de asumare a responsabilității, sute de monumente au rămas fără plăcile de bronz, pe care erau înscrise numele eroilor. Au fost furate busturi de bronz ale unor generali, amplasate pe socluri ori integrate pe monumente funerare. Din Cimitirul Bellu Militar au fost furate patru statui din bronz a câte 1000 kg de la Monumentul Eroilor de la Turtucaia. Este de necrezut că poliția noastră nu a reușit nici până astăzi să-i afle pe hoți. Dar, oare, au fost căutați vreodată?

Am pomenit de iredentism și de extremismul etnic. Recentul scandal de la Cimitirul militar internațional de la Valea Uzului (Harghita) nu este un caz de profanare singular. Șirul profanărilor și provocărilor este lung, pentru că autorii sunt înverșunați în urmărirea scopului lor. Dar acesta este lung și pentru că organele abilitate ale României suverane și democrate au manifestat o rușinoasă îngăduință și slăbiciune.

Un singur exemplu. Mausoleul din Odorheiu Secuiesc – ridicat de Așezământul Național "Regina Maria" pentru Cultul Eroilor – adăpostea osemintele tuturor militarilor, indiferent de țara și armata căreia i-au aparținut în Primul Război Mondial. În cel de Al Doilea Război Mondial au fost depuse și osemintele ostașilor români căzuți în luptă antihorthystă și antifascistă. Cei care n-au avut loc au fost înmormântați într-un cimitir amplasat în jurul mausoleului.

În 1984, când o comisie a Armatei române a verificat la fața locului o sesizare privind starea Mausoleului Eroilor de la Odorheiu Secuiesc, situația era mai mult decât dezolantă. Era, pur și simplu, ofensatoare. Profanatorii iredentiști, cu acordul tacit al administrației locale, scosese din mausoleu toate osemintele ostașilor români și le risipiseră pe maidan. Cimitirul eroilor români din Primul Război Mondial nu mai exista, iar cel cu eroii români din al Doilea Război Mondial a fost desființat prin planul de sistematizare. Mausoleul însuși fusese modificat arhitectonic, fără nicio aprobare, ca să se șteargă orice urmă de arhitectură românească și să pară a fi un cavou tipic maghiar.

În aceste zone și atunci, și acum, ceea ce a mai rămas nedistrus a fost măsluit, iar ceea ce n-a fost măsluit a fost izolat prin desființarea drumurilor de acces și a spațiilor pentru ceremonii comemorative.

La urma urmei, este de înțeles că maghiarii și-au înălțat monumente pentru cinstirea memoriei soldaților lor, indiferent în care armată au luptat. Nu este de condamnat această atitudine, absolut corectă, dacă facem abstracție de propriile noastre prejudecăți și limite. Aceste monumente sunt realizate din materiale de bună calitate, sunt situate în poziții centrale, sau au fost mutate în poziții centrale, iar autoritățile locale au grijă ca ele să fie bine întreținute și protejate.

De neînțeles este faptul că aceleași autorități locale maghiare au o atitudine total diferită față de cimitirele, mormintele și monumentele ostașilor români din ambele războaie mondiale. Acestea sunt lăsate în paragină, pradă distrugerii și ignoranței dintr-un motiv foarte simplu: acele oseminte și monumente aparțineau armatei pe care o considerau invadatoare.

Un alt subiect asupra căruia merită să meditam și să facem ceva se referă la militarii dispăruți în războaie. Paradoxal, statistica militarilor români dispăruți în ultima conflagrație mondială a rămas aproape neschimbată de la încheierea războiului. În cei 74 de ani, nici o instituție a Statului Român nu s-a îngrijit să afle ce s-a întâmplat cu militarii care au fost dați dispăruți.

De câte ori răspundem cetățenilor care ni se adresează cu rugămintea de a-i ajuta să afle pe unde își dorm somnul de veci bunicii, unchii, părinții și frații lor - despre care se știe că au fost dați dispăruți pe front - îmi vine în minte experiența americanilor, care și-au înființat instituții speciale și cheltuiesc mii de dolari pentru a-și identifica militarii dispăruți fie în Vietnam, fie în Coreea etc. Ei nu se lasă până nu-și identifică, cu exactitate, morții, mergând chiar până la probe ADN. În 2003, în SUA a fost înființată Direcția pentru Evidența Prizonierilor de Război și a Dispăruților în Luptă - Joint POW / MIA Accounting Command, pe scurt: JPAC. Acest organism are misiunea de a strânge informații despre americanii dispăruți în conflictele la care au luat parte, iar, în cazul prizonierilor, de a face toate demersurile pentru repatrierea lor. O misiune foarte dificilă, dacă ținem seama că armata SUA a acționat pe toate continentele lumii, atât în cele două războaie mondiale, cât și, în istoria recentă, în războaiele din Vietnam, Coreea, Laos, Cambodgia, apoi Irak, Afghanistan, Iugoslavia etc.

Potrivit datelor oficiale, în 2011, când revista România eroică a publicat un articol pe această temă, SUA nu mai aveau niciun prizonier de război în alte state. În privința celor dați dispăruți se înregistrează - nota bene! - 84 711 militari (în special piloți, marinari și pușcași marini și infanteriști). Grație activității JPAC, această cifră se micșorează de la an la an. Pentru simpla curiozitate, m-am uitat zilele acestea pe blogul JPAC. Știți câți dispăruți mai au americanii în acest moment? 82 000!!! Și asta în condițiile în care, în acești ani, au participat la Războiul din Golf, la războiul din Afganistan și în alte teatre de operații. Socotiți și dumneavoastră: 2711 morți identificați în doar 8 ani!

Fără falsă modestie, țin să vă informez că asociația noastră, prin propria-i publicație, revista **România Eroică**, a făcut cunoscută experiența americană, sugerând chiar că ar fi cazul să ne gândim și noi la înființarea unui organism care să se ocupe cu Evidența Militarilor Dispăruți în Războaie. A avut vreun ecou acest articol în societatea noastră? Și-a pus vreo instituție problema de a prelua ceva din experiența americanilor?

Dar nu numai americanii se îngrijesc de mormintele militarilor lor căzuți pe teritoriile altor state. Iată, din 2004, Uniunea Populară Germană pentru Îngrijirea Mormintelor de Război (VDK, asociație de utilitate publică aflată sub patronajul Președintelui Germaniei) desfășoară o campanie de centralizare a osemintelor militarilor germani căzuți pe teritoriul României. Cele mai mari cimitire de război unde sunt înhumați militari germani morți în Primul Război Mondial se află în localitățile: București (Cimitirul Pro Patria), Iași (Cimitirul Eternitatea), Buzău (Cimitirul Eroilor), Târgu-Jiu, Brăila, Focșani, Brașov, Sibiu, Bacău, Craiova.

Din păcate, noi facem prea puțin în această direcție. Sunt încercări de a mai repara câte ceva, de a mai afla câte ceva din arhivele Moscovei. O acțiune în acest sens s-a soldat cu un impresionant volum, intitulat **Prizonieri de război români în Uniunea Sovietică**, lucrare care conține 269 de documente din lagărele sovietice din perioada 1941-1956. Acest volum a fost distins cu Premiul "Comandor Virgil Alexandru Dragalina", în valoare de 1000 dolari SUA, în prima ediție, din 2014, a concursului lansat de Asociația Națională Cultul Eroilor «Regina Maria», concurs care a ajuns, în acest an, 2019, la a VI-a ediție!!! Cred că merită să precizez că acest concurs este susținut financiar - 2000 de dolari SUA! - de câteva familii de români din străinătate. Este vorba de Doamna Opritsa Dragalina Popa, din SUA, care sponsorizează cu câte 1000 de dolari, anual, **Premiul "Comandor Virgil Alexandru Dragalina"**; Doamna Irina Nelson, din SUA, care sponsorizează cu 500 dolari anual **Premiul "Erou Sublocotenent Ioan R. Marinescu"**; și, din acest an, Domnul Radu Manoliu, din Germania, care s-a alăturat în susținerea **Premiului "Erou Căpitan aviator Alexandru Manoliu"**, în valoare de 500 de dolari.

Păstrarea memoriei celor căzuți pentru Țară prin protejarea mormintelor și operelor comemorative care le-au fost dedicate nu este apanajul Oficiului Național pentru Cultul Eroilor și al celor câtorva asociații și fundații înființate după 1990. Cultul Eroilor reprezintă o datorie a fiecărui stat, dar și o obligație ce decurge din Convențiile de la Geneva din 12 august 1949 cu privire la victimele conflictelor armate, precum și din protocoalele sale adiționale din 1977. ■

Centenarul unei mișcări

Grigore BUCIU

Din 2014 tot vorbim despre centenare. În fiecare an se împlinesc o sută de ani de când s-a întâmplat ceva important care a avut un rol, fie el și indirect, în realizarea de către români a primului lor stat național, reîntregit, în spațiul său istoric.

Neutralitatea adoptată atunci ne-a scutit să vorbim după o sută de ani despre începerea războiului și primii săi doi ani, lăsându-i pe ceilalți europeni afectați direct, să o facă. Deși ar fi trebuit și noi să facem ceva mai mult, având în vedere că românii din Ardeal, Basarabia și Bucovina, atunci au plecat să moară în război. Indiferent de partea cui au luptat, românii din acele teritorii se adaugă la sacrificiul uman enorm pe care poporul român l-a făcut în acel război, care, slavă Domnului, a dus la făurirea României Mari.

Pacea negociată la Paris a fost semnată la masa verde, cu sângele tuturor celor care și-au pierdut viața pentru acest ideal. Ungurii s-au crezut deștepți în efortul lor de a-i „rezolva” pe români, punându-i pe soldații lor de origine românească să lupte împotriva românilor din armatele inamice. Astfel tranșeele morții au stat între români în Serbia, în Galiția și pe unde o mai fi fost, o soluție șovină și neproductivă pe câmpul de luptă, care s-a soldat doar cu... Pădurea spânzuraților.

Iată că după o sută de ani același șovinism, mai rafinat însă și deghizat sub aparențe de civilitate, încearcă să sape tranșee în Valea Uzului, între morții națiunilor, îngropați acolo. La ce le-o folosi? Pe de altă parte nu știu ce stat este acela care în marea lui diplomatie nu-și poate manifesta autoritatea legală pe întregul său teritoriu, și îi lasă pe cei de jos să refacă din patriotism și bun simț ceea ce șovinismul a distrus de-a lungul timpului - parcela de morminte a ostașilor români căzuți în cele două războaie mondiale. De ce, în mentalitatea liderilor U.D.M.R, aflați în Parlamentul României, soldații români n-au dreptul să fie alături de soldații celorlalte națiuni căzuți în război, într-un cimitir internațional din România? Știm de ce! Balamaua politică a guvernării forțează nota în tradiția ei centenară, pentru a demonstra Europei că noi suntem șovinii, necivilizații, antieuropenii etc. Miza este contestarea Trianonului și ștergerea în acest scop a urmelor românești din teritoriile pe care le vor autonome, independente și apoi integrate Ungariei. Un vis centenar al secuilor, ai căror strămoși mitraliau, în 1918-1919, din trenul blindat gărilor românilor și îi executau fără explicații pentru că îndrăzneau să fie români și votaseră Unirea.

În 2019 aniversăm Centenarul «Societății Mormintele Eroilor Căzuți în Război», organizație ale cărei tradiții le-a preluat actuala Asociație Națională Cultul Eroilor «Regina Maria». Ne-am fi dorit să fie un prilej de împăcare, de cinstire a tuturor celor care au plecat la luptă cu ordin și au căzut cu arma în mână pentru patria lor. Aceasta a fost menirea și gândirea nediscriminatorie a celor care s-au simțit omenește datori să-i adune pe toți în cimitire comune, ori separate, considerând că moartea anulează dușmăniile și oricum oamenii aceia chemați sub arme nu puteau face altfel, după lege.

Centenarul Cultului Eroilor începe, spre regretul nostru, în Valea Uzului, în ziua Înălțării Domnului, o sărbătoare a sublimării vieții pământene, ce ar trebui să ne unească pe noi,

creștinii, și Ziua Eroilor care ar trebui să ne îndemne pe toți să-i cinstim pe toți eroii, indiferent ce limbă maternă au vorbit.

Pentru români Centenarul Unirii nu s-a terminat anul trecut, pentru că, în urmă cu o sută de ani, războiul lor pentru unire nu se încheiase. A fost nevoie de trecerea liniilor de demarcație stabilite artificial și abuziv pentru a asigura protecția românilor supuși abuzurilor criminale ale celor nostalgici. Da, la sfârșitul lui iulie este centenarul intrării în componența statului român a tuturor teritoriilor unite cu țara.

Suntem prea molatici, prea fricoși din fire și speriați prin dezbinarea practică oficial, ca să aniversăm trecerea Tisei și eliberarea până la Budapesta - inclusiv, a Europei Occidentale, de pericolul bolșevizării statale, pe care o preconizau Bela Kun, Moscova și Kievul - într-o înțelegere care s-a uitat demult. Și ca toate acestea să poarte un nume, ele se cheamă diplomație. Ce cuvânt pervers!

Oficial, organizația Cultul Eroilor a început pe 12 septembrie 1919, prin Decretul 4106, la inițiativa Ministerului de Război și Patriarhiei Române. O asociere firească între biserică și armată, între cruce și sabie, care a existat de-a lungul istoriei. Numele de Popa Șapcă, Popa Soare, Popa Tatu sunt atestările acestei realități.

Practic, nu prea știm când acțiunea în sine a început. Poate a fost în Valea Jiului, când niște țărani au găsit două trupuri fără identitate, le-au coborât de pe deal și le-au îngropat cu ceremonial, ca pe eroii lor necunoscuți, în cripta mausoleu de sub poala Bisericii din Petrila.

Dar poate că a început în Munții Coziei. Acolo luptase un tânăr care a căzut prizonier de război la germani. După încheierea păcii de la București a fost eliberat din lagăr. S-a întors și s-a dus prin locurile în care regimentul său luptase. Peste tot erau risipite oase ale camarazilor lui, rămase neîngropate prin păduri și râpe, risipite de sălbăticiuni. Atât de tare a fost impresionat de precaritatea condiției umane, încât s-a călugărit la Mănăstirea Frăsinei. A cerut permisiunea Ministerului de Război să adune osemintele, să le coboare la șes și să le îngroape slujindu-le creștinește. Așa se face că, într-un gest exemplar, de pioșenie și prețuire a omului, a coborât cu desaga, cu cutii, cu ce-a putut, mai ajutat, mai neajutat, oasele eroilor români într-un sat aparținător comunei Căineni.

Acolo le-a organizat funeraliile, la care a participat și regimentul de roșiori, abia încartiruit la Sibiu. Numele acestui minunat apostol, precursor al mișcării cultului eroilor, este călugărul Bâscoveanu.

Punerea sub cruci a celor risipiți pentru patrie a fost prima urgență, primul gest de recunoștință. Apoi s-au făcut monumentele, prin efortul și grija oamenilor responsabili. Ce amploare avea această mișcare e suficient să amintim că din Comitetul Național făceau parte ministrii de Război, de Interne, Domeniilor și Cultelor, Lucrărilor Publice, Muncii și Ocrotirii Sociale, șeful Marelui Stat Major al Armatei, comandantul Corpului Jandarmeriei Rurale, comandantul Corpului Grănicerilor, secretarul General al Ministerului de Război, un profesor universitar ales de rectorat, cinci doamne - soții de generali. Structura de importanță se repeta și la nivelul județelor, ceea ce a asigurat autoritatea necesară, în urma căreia s-au putut face toate cele care s-au făcut în perioada interbelică: biserici dedicate eroilor, mausolee, cimitire definitive, grupuri de morminte, morminte reparate, monumente comemorative de război. Unele dintre ele au fost realizate la standarde înalte, astfel numai în județul Ilfov, Comisia Națională a Monumentelor a reconfirmat 19 dintre ele ca fiind de valoare patrimonială națională, în 2017. Au fost restaurate și reamplasate, unele, pe locurile lor inițiale, ori în alte locuri cu vizibilitate publică adecvată. Mai sunt și altele.

Tot mă întreb de ce ansamblul monumental de la Tg. Jiu, făcut de Constantin Brâncuși, ca ansamblu monumental comemorativ de război, nu este integrat în destinația lui firească, la ocaziile potrivite, respectând, desigur, statutul său de operă UNESCO protejată.

Cred că la o sută de ani de la apariția fenomenului cultul eroilor, care se întreține prin simboluri, ritualuri și educație patriotică, mai avem mulți pași de făcut până să intrăm în normalitate. ■

Condamnăm profanarea mormintelor eroilor români!

Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” a luat la cunoștință cu stupeoare și indignare de profanarea mormintelor a 52 de eroi români căzuți în Primul Război Mondial.

Profanare în Cimitirul Internațional de la Valea Uzului! Batjocură! Crucile de la căpătâiul eroilor români au fost acoperite cu saci negri, de plastic, pentru strâns gunoiul. Acoperite și legate strâns, la bază, să rămână acolo cât mai mult.

Condamnăm acest act de barbarie!

Fapta odioasă nu s-a petrecut, cum s-ar putea crede, în timpul ocupației horthyste. Nu! Profanarea este recentă: primăvara anului 2019!

Ea nu e nici singulară și nici întâmplătoare. Face parte dintr-un șir de acte ostile, parte a mai multor acțiuni specifice unei așa-zise rescrieri a istoriei, inițiate după anul 1989 de elemente extremiste din minoritatea maghiară din România. A crede că indivizii respectivi sunt de capul lor, în primitivismul și barbaria lor, care amintesc de întunecatul ev mediu, a crede că UDMR și autoritățile administrației din această parte a României nu văd și nu aud, este o naivitate!

Șirul profanărilor și provocărilor este lung, pentru că autorii sunt înverșunați în urmărirea scopului lor. Dar acesta este lung și pentru că organele abilitate ale României suverane și democrate au manifestat o rușinoasă îngăduință, slăbiciune, indiferență.

Istoria cimitirului de la Valea Uzului a început în anii Primului Război Mondial. Acesta a fost înființat de autoritățile austro-ungare, pentru înhumarea a 350 de militari maghiari căzuți în luptele purtate în zona respectivă. După terminarea războiului și în-

Primăvara anului 2019. Profanarea parcelei eroilor români.

trezirea României, cimitirul a fost preluat și îngrijit de autoritățile române.

Mai târziu, în perioada 1926-1927, Societatea Cultul Eroilor, ale cărei tradiții sunt continuate astăzi de Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”, a amenajat la Valea Uzului un cimitir internațional, în care, alături de parcelele existente, au fost reînțemuiți cu onorurile cuvenite, militari de diferite naționalități căzuți în luptele din aceeași zonă. În total, cimitirul număra la acea dată 149 de eroi români (majoritatea din Regimentul 27 Infanterie și Regimentul 4 Vânători) și 1155 de ostași străini (794 de unguri, 108 germani, 4 ruși, 3 sârbi, 2 austrieci, 2 italieni și 242 neidentificați). S-a construit și o capelă pentru oficierea slujbelor religioase. Poarta de acces purta însemnele Societății Cultul Eroilor.

Decenii la rând, cimitirul nu a suferit deteriorări provocate intenționat și nici profanări. Aceasta până în anul 1994! Sub pretextul reamenajării și reabilitării cimitirului, trimișii primăriei din Sânmartin au scos crucile de lemn de la căpătâiul militarilor români, ruși, germani, italieni, sârbi, austrieci.

Unele cruci au fost date putregaiului într-o stivă

îngrămădită la rădăcina unui brad, iar altele au fost făcute cenușă în rugul aprins într-un șanț din afara cimitirului.

Mai mult! A fost doborât la pământ și distrus obeliscul *Glorie eroilor români*, ridicat de Ministerul Apărării Naționale, în anul 1985.

Locul nu a rămas însă gol. Pe acela a fost instalat un alt monument, cu inscripția: *Închinat eroilor maghiari care au murit pentru patria lor milenară*.

De atunci, intrarea în cimitir se face pe o poartă tipic secuiască. Finanțarea lucrărilor a fost asigurată cu fonduri de la comunitatea locală și de la Ministerul Apărării Ungar!

Cunosc autoritățile României suverane cele pe trecute la Valea Uzului? Și-au dat ele acordul tacit? Cunosc că, practic, cimitirul nu mai este internațional, ci doar al eroilor maghiari?

Cutremurător și condamnable, răspunsul este Da, la toate întrebările. Totul s-a făcut în disprețul eroilor, al legilor României și al legilor internaționale privind protejarea operelor comemorative de război.

Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” a semnalat, la timpul respectiv, atât Guvernului, cât și Parlamentului României, acest caz de devastare și maghiarizare a unui cimitir internațional. Protestele noastre nu au avut absolut niciun ecou, ani și ani.

Abia în 2018, într-o acțiune finanțată de Ministerul Apărării Naționale și de bugetul local al orașului Dărmănești, județul Bacău, s-au demarat lucrările de reamenajare a unei parcele a eroilor români, ridicându-se 52 de cruci și un monument de granit.

Respectul nostru, eroi ai Patriei!

Respectul tuturor cetățenilor acestei țări! Nu al tuturor! Nu respect, ci ostilitate. A cui ostilitate? A membrilor așa-zisului *Grup de acțiune Valea Uzului*, siniștri profanatori cu saci de gunoi. Ostilitate și profanare sub pretextul că mormintele eroilor români au fost *amplasate ilegal în cimitirul onorific Valea Uzului*.

Nerușinare și ipocrizie! Tocmai cei care au distrus un cimitir internațional și au aruncat crucile de pe mormintele eroilor români invocă respectarea legii! Dacă autoritățile din Dărmănești au încălcat

legea, de ce acest „grup de acțiune Valea Uzului” n-a apelat la lege? De ce a preferat fărădelegea? Prin actul lor barbar și-au arătat primitivismul, ostilitatea și ura împotriva românilor.

Jignitor și revoltător nu numai pentru memoria ostașilor români căzuți în război, ci și pentru noi, fiii, nepoții și strănepoții lor.

Acțiunile profanatorilor se află sub protecția acoperitoare a perfidiei. A celei promovate de autoritățile administrației locale din județul Harghita. Acțiuni similare lor, semne evidente ale sfidării legilor țării în care trăiesc, a legilor internaționale privind protecția operelor comemorative de război.

Condamnăm această atitudine!

În numele memoriei eroilor români, noi, cei aproape 80 000 de membri și simpatizanți ai *Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”*, protestăm energic față de acest act de profanare, sfidător și revoltător.

Cerem organelor în drept anchetarea celor întâmplate în cimitirul de la Valea Uzului și aducerea în fața justiției a vinovaților. Legi avem!

Cerem organelor abilitate să ia măsuri urgente, pentru ca acest cimitir de la Valea Uzului să redevină ceea ce a fost: un cimitir militar internațional.

Pentru această acțiune, solicităm și sprijinul ambasadelor țărilor care au militari-eroi înmormântați în acel cimitir.

Facem apel la liderii politici români și europeni să condamne ferm orice acte de profanare a mormintelor ostașilor căzuți în războaie, indiferent de naționalitatea căreia îi aparțin.

Apelul nostru este și crezul nostru! *Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”* manifestă preocupare și față de comemorarea și locurile de veci ale militarilor străini, fie că aceștia au fost camarazii eroilor români, fie inamicii lor.

Cine își închipuie că, prin transformarea crucilor unor eroi în cenușă și putregai, ori prin acoperirea lor cu saci de gunoi, poate distruge adevărul, se înșală. Memoria istoriei nu putrezește și nici cenușă nu se face! ■

**Biroul Executiv Central
al Asociației Naționale
Cultul Eroilor „Regina Maria”**

Marele Premiu „Comandor Virgil Alexandru Dragalina” a fost acordat lucrării prof. univ. dr Ion I. Solcanu: *Un erou din Războiul de Întregire a României: Regimentul 9 Vânători*, Editura Junimea, Iași, 2018.

Premiile Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” pe anul 2018 au fost decernate miercuri, 20 martie 2019, la Muzeul Militar Național „Ferdinand I”, în cadrul unei festivități la care a participat un public avizat, îndeosebi istorici, cadre didactice, arhiviști, muzeografi, ambasadori, cercetători, scriitori etc. Spre deosebire de edițiile anterioare, Gala Premiilor 2018 - care a fost dedicată Centenarului Marii Uniri - a înregistrat cel mai mare număr de lucrări înscrise la concurs: 18. Se remarcă faptul că mai bine de un sfert din numărul volumelor sosite pe adresa Premiilor ANCERM este editat de membri ai filialelor județene ale asociației noastre, tematica de bază fiind consacrată memorialisticii de război, dar și prezentării monumentelor eroilor.

Idea membrilor juriului de a acorda un premiu generației tinere din învățământul preuniversitar, pentru cea mai bună creație pe tema *Eroul din familia mea*, nu a avut ecoul scontat. Pe adresa concursului au sosit doar șase lucrări, din localitățile Mangalia și Lespezi (Iași), scrieri modeste ca redactare și originalitate, nerelevante pentru tema propusă. În aceste condiții, juriul a decis ca premiul „Erou Sublo-

Câștigătorii Premiilor Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, ediția a V-a, 2018

Deschiderea Galei Premiilor ANCERM, ediția a V-a, 2018

cotent Ioan R. Marinescu”, în valoare de 500 dolari SUA, să fie acordat unei cărți.

Marele Premiu „Comandor Virgil Alexandru Dragalina”, în valoare de 1000\$, a fost acordat volumului *Un erou din Războiul de Întregire a României: Regimentul 9 Vânători*, apărut la Editura Junimea, sub semnătura profesorului univ. dr. Ion I. Solcanu.

Premiul „Erou sublocotent Ioan R. Marinescu”, în

valoare de 500\$, a revenit lucrării *Eroinele României Mari. Destine din linia întâi*, sub coordonarea științifică a prof. univ. dr. Adina Berciu Drăghicescu, apărută la Editura Muzeul Literaturii Române, director de proiect - doamna Mireille Rădoi.

Premiul special al Juriului, în valoare de 500\$, a fost acordat lucrărilor: Nicolae Crevedia, *De la secere la baionetă*, ediție îngrijită de Ioana Nechita, Diana Cristev, ing. Dumitru Gheorghe, Colecția

Biblioteca Giurgiuveană, 2018; Paul Adrian Cristescu, *Crucea Eroilor de pe Muntele Caraiman*, Editura Tiparg, 2018.

Au fost răsplătite cu **Diploma "Centenarul Marii Uniri" volumele:** Adrian Stroea, *Colonelul Otto Erik Benedict, un om al războiului*, Editura militară, 2018; Paul Valerian Timofte, Mihail Purcaru, Cristinel Dumitru Aioanei, George Gheorghiu, *25 de ani dedicați Eroilor Neamului*, Editura Magic Print, Onești, 2018; Colonel Gheorghe Șerban (coordonator), *Monumentele Eroilor Dâmbovițeni*, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2018; Colonel (r) Dumitru Matei, *Memoriile sergentului artilerist Ilie Spirescu*, Editura Life Art, 2018. Dr. Voicu Marin, *Sacrificiu și supraviețuire. Armata Română în Cotul Donului și Stepa Calmucă 1942-1943*, Editura Ex Ponto, Constanța, 2018; Teodora Manole, *Cartea poștală, o frântură de istorie*, Editura militară, 2018; Nicolae Țiripan, *Cartea de aur a eroilor, a veteranilor de război și a*

Marele Premiu „Comandor Virgil Alexandru Dragalina” a fost obținut de prof. univ. dr. Ioan Solcanu pentru lucrarea „Un erou din Războiul de Întregire a României: Regimentul 9 Vânători, Editura Junimea, Iași, 2018.

operelor comemorative din municipiul Călărași, Muzeul Municipal Călărași, 2018; Cristian Ștefan, *1918. Contribuția argeșenilor și a muscelenilor la întregirea României*, Editura Carminis, Pitești, 2018.

Despre valoarea lucrărilor premiate au vorbit istoricii: dr.

Florin Șperlea, dr. Petre Otu, dr. Alexandru Oșca și generalul de brigadă (r) Grigore Buciu.

Lucrarea profesorului univ. dr. Ion I. Solcanu, care a fost distinsă cu Marele Premiu, este cea mai bună monografie din toate timpurile dedicată unei unități militare combatante - faimosul Regiment 9 Vânători; raportată la volumele premiate la celelalte ediții, este a doua ca valoare documentară și științifică (după lucrarea premiată la ediția I, *Prizonieri de război români în Uniunea Sovietică*).

Volumul *Eroinele României Mari. Destine din linia întâi*, încununat cu premiul "Erou Sublocotenent Ioan R. Marinescu", este o realizare remarcabilă, redactată într-un stil îngrijit, cu o grafică deosebită, cu documentare și aparat critic temeinice, tematica în cea mai mare parte inedită, interpretare originală. Cuprinde

Premiul „Erou sublocotenent Ioan R. Marinescu” a fost acordat lucrării *Eroinele României Mari. Destine din linia întâi*, sub coordonarea științifică a prof. univ. dr. Adina Berciu Drăghicescu, apărută la Editura Muzeul Literaturii Române.

biografia a 100 de femei celebre, începând cu Regina Maria, personalități care s-au dedicat idealului de unitate a românilor din toate provinciile, sprijinirii frontului și îngrijirii ostașilor români răniți în lupte.

Celelalte două volume: *Crucea Eroilor de pe Muntele Caraiman* - este prima lucrare dedicată acestui monument, bine documentată și relativ bine scrisă. Autorul, Paul Adrian Cristescu, a făcut o pasiune pentru acest monument și a adunat din arhive și din presă cam tot ce s-a scris despre el de-a lungul timpului; *De la secere la baionetă* - este o carte de memorialistică, mai exact amintirile din copilărie (o copilărie în vreme de război) ale scriitorului Nicolae Crevedia. Manuscrisul a stat multă vreme în sertar, până când fiecele scriitorului, Ioana și Diana, au decis să-l dea publicității. Scrisă

Premiul special al juriului a revenit lucrării Nicolae Crevedia, De la secere la baionetă, ediție îngrijită de Ioana Nechita, Diana Cristev, ing. Dumitru Gheorghe, Colecția Biblioteca Giurgiuveană, 2018

cu talent literar, cartea se citește pe nerăsuflăte, are episoade memorabile demne de marea literatură. Este un act de dreptate făcut unui scriitor aproape uitat. Nicolae Crevedia era elev

de liceu când a debutat cu o poezie, în 1923, în revista "România eroică"! Era poezia pe care o recitase la dezvelirea Monumentului Eroilor din satul său natal, Crevedia Mare.

Gala Premiilor Asociației Naționale Cultul Eroilor «Regina Maria» s-a încheiat cu mesaje de salut ale sponsorilor acestui concurs: doamna Opritsa Dragalina Popa, nepoata generalului erou Ioan Dragalina; doamna Irina Nelson, nepoata sublocotenentului erou Ioan R. Marinescu; familia dr. Cornel și Nina Dumitriu, români stabiliți în Statele Unite ale Americii. Fără sprijinul lor financiar, aceste premii n-ar fi fost posibile. Le mulțumim din suflet!

Cinste tuturor participanților la această ediție! ■

...și volumului lui Paul Adrian Cristescu, Crucea Eroilor de pe Muntele Caraiman, Editura Tiparg, 2018.

Colonel (r) Dumitru Roman
Foto: Eugen Mihai

Mesajul Doamnei Opritsa Dragalina Popa

Mulțumesc tuturor celor care au contribuit la succesul celei de a V-a ediții a Premiilor Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria". Operele participante impresionează prin număr, originalitate, prin varietate tematică și valoare științifică. De la an la an, pentru juriu, alegerea premianților devine tot mai grea. Cum să alegi, când toate lucrările sunt atât de importante?

Citind din cărțile evidențiate, imagini și emoții trăite în copilărie, de mult estompeate, mi-au revenit în minte: am rețut iernile grele de după război, sfârșitul anilor '40, când îngrămădiți de Securitate

într-o singură cameră, cu o alocație minusculă de lemne pentru sobă, așteptam cu nerăbdare seara, așteptam ora stingerii, îl așteptam pe Tata.

Tata venea să ne spună "Noapte Bună" și după ce ne umfla perna și ne înfășura în plapumă, se așeza pe marginea pătucului. Cu vocea lui limpede și melodioasă, ne povestea faptele eroice ale soldaților români: vedeam aievea figura luminoasă a bunicului nostru, Generalul Dragalina, punând cu grija unui părinte mantia lui de general pe umerii înfrigurați ai unei fetișcane al cărei nume era Ecaterina Teodoroiu. O întrezăream pe Regina Maria, oblojind cu devotament rănile soldaților. Luptam alături de unchiul Cornel (Generalul Corneliu

Dragalina) în 1916 în Dobrogea și apoi în 1942 la Cotul Donului și Stalingrad. Faptele lor ne înflăcărau sufletul și ne învățau ce înseamnă dragostea de țară și sacrificiul suprem. Uitam de frig, uitam de soldații ruși cantonați în casa vecină. Seară de seară, sora mea Ioana și cu mine trăiam în Pantheonul Eroilor...

Eroism, curaj, dragoste de țară și neam, iată ce sărbătorim azi. În numele familiilor Dragalina, mii de mulțumiri autorilor, Asociației Naționale Cultul Eroilor, juriului, și mai ales adâncă recunoștință domnului Colonel Dumitru Roman, sufletul și înfăptuitorul acestui Premiu. ■

Familia dr. Valentin și Opritsa Dragalina Popa, Elk Grove, SUA

Mesajul doamnei Irina Nelson

Stimată audiență,

Pentru familia eroului Sublocotenent Ioan R. Marinescu, ziua de astăzi are o semnificație deosebită. Prima ediție a Premiului Marinescu, sub prestigioasa administrare a Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria", s-a încheiat prin selectarea volumului de autentică valoare documentară și profund conținut emoțional "Eroinele României Mari. Destine din linia întâi."

Sublocotenentul Ioan R. Marinescu a luptat din prima zi în linia întâi, pe patru fronturi ale primului război mondial, în confruntări crâncene și fără posibilități de victorie, și a căzut după mai puțin de trei luni, când încă nu împlinise vârsta de 23 de ani. Notele lui aproape zilnice dovedesc maturitate, luciditate, integritate și dragoste nemărginită pentru familie, patrie și Dumnezeu.

Cartea premiată aduce în cunoștința noastră contribuția femeilor, pe lângă cea a bărbaților sub arme, reprezentând un spectru larg de vârste și ranguri sociale, de la copila de 12 ani până la regina înveșmântată ca soră de caritate. Victoria finală și întregirea țării s-au datorat într-adevăr jertfelor întregului neam românesc.

Felicităm cu căldură grupul distinșilor experți coordonat de Doamna Profesor Adina Berciu-Drăghicescu, care au elaborat volumul premiat, și sperăm că acesta va fi accesibil unui larg public și mai ales tineretului, în misiunea sa de custode al istoriei adevărate a țării noastre.

Mulțumim cu recunoștință Juriului ANCERM și domnului colonel Dumitru Roman personal. ■

Prof. dr. Irina Nelson (născută Marinescu), SUA
Ing. Sorin Novac, București
Conf. Dr. Gabriela Neagu (născută Marinescu)

Mesajul familiei dr. Cornel și Nina Dumitriu

Ce surpriză caldă și mândră!

La a V-a Ediție, într-un timp relativ scurt, cu eforturile conducerii Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria", și cu inima largă pusă în acest proiect, fluviul își lărgeste albia și un alt fluviu-frate i se alătură la drum spre aceleași orizonturi. Mă refer la noul premiu instituit, **Premiul Erou Sublocotenent Ioan R. Marinescu!** Să-i spunem: Bun sosit!

Cinste tuturor!

Ne crește inima la toți, cei de aproape și cei din depărtări.

Anul 2018 se anunța încă din listele preliminare să fie cel mai amplu și mai bogat în titluri, precum și în autori neprevăzuți, poate semnul unui revirement patriotic național.

Personal, observ cu satisfacție selecția juriului privind *Eroinele României Mari*, o temă originală de mult așteptată.

Felicitări tuturor! ■

Cornel & Nina Dumitriu
New York, SUA

Premiile Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” ediția a VI-a, 2019

Asociația Națională Cultul Eroilor “Regina Maria” organizează ediția a VI-a a Premiilor anuale acordate celor mai bune lucrări având ca domeniu de cercetare participarea armatei române pe câmpurile de luptă ale războaielor din 1877-1878; 1913; 1916-1919; 1941-1945 (analize ale unor bătălii; memorialistică de război, biografii ale unor personalități militare; soarta prizonierilor de război; militari dispăruți pe front; monografii ale unor opere comemorative de război sau ale unor unități combatante - batalioane, regimente, brigăzi, divizii, nave de luptă etc.).

La ediția a VI-a, 2019, vor fi acordate trei premii:

- Marele Premiu **“Comandor Virgil Alexandru Dragalina”**, în valoare de 1000 de dolari SUA;
- Premiul **„Sublocotenent Ioan R. Marinescu”**, în valoare de 500 de dolari SUA;
- Premiul **„Căpitan aviator Alexandru Manoliu”**, în valoare de 500 de dolari SUA.

Condiții de premiere. Sunt considerate eligibile pentru a fi premiate lucrările de autor (colectiv) în limba română editate în anul 2019. În evaluarea cărților propuse

pentru concurs, membrii juriului vor ține seamă de următoarele criterii: valoarea științifică; noutatea temei; originalitatea conținutului, analizei și interpretării datelor de arhivă; stilul de redactare; aparatul critic; prezentarea grafică. Nu vor fi luate în considerație lucrările reeditate sau cele de ficțiune.

Volumele câștigătoare vor fi stabilite de un juriu a cărui componență va fi aprobată prin decizia Biroului Executiv Central al Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria”. În cazul în care vor fi mai multe lucrări cu același număr de puncte, departajarea se va face în funcție de punctajul obținut la criteriul: valoare științifică.

Autorii care doresc să participe la concurs sunt rugați să-și trimită lucrările (cel puțin două exemplare) pe adresa: **Asociația Națională Cultul Eroilor “Regina Maria”, Bd. Ion Mihalache nr. 124-126, Sector 1, București.**

Termenul limită de depunere a lucrărilor (cărților): 31 decembrie 2019.

Premiile vor fi înmânate la începutul anului 2020. ■

**Biroul Executiv Central
al Asociației Naționale Cultul Eroilor
“Regina Maria”**

Dezvelirea și sfințirea MONUMENTULUI EROILOR DIN BÂRLAD

Garnizoană militară din vremea lui Alexandru Ioan Cuza, orașul Bârlad a cunoscut o importantă concentrare de unități militare îndeosebi după anul 1870. Aici și-au avut cazărțile Regimentul 12 Dorobanți (Infanterie) și un escadron de cavalerie, care aveau să participe pe câmpurile de luptă ale Războiului de independență din anii 1877-1878.

Începând cu anul 1900 s-au stabilit aici militarii Regimentului 2 Roșiori și ai Regimentului 3 Roșiori, iar în anul 1914 a fost înființat Regimentul 52 Infanterie, dublura Regimentului 12 Infanterie „Cantemir”. Toate aceste unități au luat parte la Războiul de Reîntregire, din anii 1916-1919.

Pentru aceste unități militare s-au construit cazărmi pe Calea Tecuci.

În anul 1923 a fost mutat aici, de la Buzău, Regimentul 23 Artilerie. Această unitate de artilerie fusese înființată la Ploiești în anul 1914 și apoi mutată în garnizoana militară Focșani, în cazarma Regimentelor 11 Artilerie și 16 Obuziere. În luna octombrie 1915, Regimentul 23 Artilerie a fost dislocat în garnizoana Buzău, în subordinea Diviziei 13 Infanterie Ploiești. De acolo a ajuns la Bârlad.

În timpul Marelui Război, ofițerii și trupa regimentului au dat adevărate pilde de eroism și sacrificiu în luptele de la Mărășești, din vara anului 1917. După unirea Basarabiei cu România, regimentul a fost dislocat dincolo de Prut, unde a acționat pentru asigurarea ordinii, protejarea populației și alungarea trupelor rusești și ucrainiene peste Nistru, dar și pentru instruirea tinerilor recruți din Basarabia.

Astăzi garnizoana Bârladului nu mai are efectivele militare de altădată și nici atmosfera pe care o întrețineau militarii, în special cadrele - ofițerii, subofițerii, maiștrii militari, pe care îi întâlneai, în impecabilele lor uniforme, în tot orașul. Totul s-a estompat, iar despre faptele eroice și jertfele militarilor din această garnizoană se vorbește tot mai rar.

Și totuși, pentru a nu se uita trecutul de glorie al Bârladului, conducerea actuală a Primăriei municipale, în colaborare cu comanda garnizoanei militare Bârlad, cu membrii Biroului Asociației Naționale a

Veteranilor de Război, Biroului Asociației „Cultul Eroilor” și ai Biroului Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și Retragere, precum și cu membrii Societății de Istorie Bârlad, a hotărât să dea curs propunerii lansate în anul 2015 de a se construi un monument în onoarea și eternizarea jertfelor eroilor bârlădeni.

La realizarea monumentului a colaborat sculptorul ieșean Constantin Crengăniș.

Amplasat la Cerbul de Aur, în spațiul verde de la intersecția cu strada Primăverii, Monumentul Eroilor are dimensiunile: 3,03 m înălțime, 1,72 m lățime și un soclu de circa 4 m lățime.

Fondurile necesare pentru ridicarea monumentului au fost susținute de Primărie, dar și de societăți comerciale și asociații obștești, remarcându-se contribuția financiară a membrilor Casei de Ajutor Reciprocal „Elena Cuza”, a pensionarilor bârlădeni și a unor localități din județul Vaslui.

Ceremonia de dezvelirea a monumentului a avut loc în ziua de 26 iunie 2019, în prezența unei numeroase asistențe: elevi, persoane adulte care prestează diferite activități productive, militari activi în unitățile militare subordonate Ministerului Apărării Naționale și Ministerului Administrației și Internelor, pensionari militari și civili, Ansamblul artistic „Răzeși”, însoțit de „Micii Răzeși” din Pogonești care au susținut

un spectacol de dansuri și cântece patriotice.

Festivitatea dedicată Zilei Drapelului României și dezvelirii monumentului eroilor a fost deschisă de șeful Cercului Militar Bârlad, maestrul militar principal Lucian Ursu. Fanfara municipiului a intonat Imnul României.

Primarul municipiului Bârlad, P.S. Ignatie, și comandantul Garnizoanei militare Bârlad au dezvelit Monumentul Eroilor Bârlădeni.

Un sobor de 30 de preoți, condus de Episcopul de Huși al Bisericii Ortodoxe Române, P.S. Ignatie, a oficiat slujba religioasă dedicată eroilor neamului românesc.

Au prezentat alocuțiuni: P.S. Ignatie, episcopul Hușilor; col. (rtr.) Constantin Chiper, vicepreședinte al Biroului Executiv Central al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”; avocatul Dumitru Boros, primarul municipiului Bârlad; Constantin Apostu, consilierul primarului, care a prezentat istoricul drapelului civil și militar. Despre semnificația monumentului a vorbit sculptorul Constantin Crengăniș.

În încheiere, Corul Protoieriei Bârlad, condus de protopopul Vasile Lăiu, a prezentat un program de poezii și cântece religioase și patriotice. În acordurile Imnului eroilor au fost depuse coroane de flori. ■

Colonel (rtr.) Constantin CHIPER

Jertfele românilor

Pierderile Armatei Române în războaiele din secolele al XIX-lea și al XX-lea

România a participat la patru mari războaie: 1877-1878 (Războiul pentru Independență); 1913 (Al Doilea Război Balcanic, primul consumându-se în anul 1912, fără participare românească); 1916-1919 (Războiul Reîntregirii); 1941-1945 (Al Doilea Război Mondial – cu două secvențe, unul **sfânt** (22 iunie 1941-23 august 1944) și altul **drept** (23 august 1944-12 mai 1945)).

Efectivele angajate în aceste conflicte au fost numeroase, iar pierderile umane însemnate, datorită mai multor factori: slaba înzestrare asigurată pe timp de pace forțelor militare; raportul de forțe, îndeobște nefavorabil; erori grave în planificarea strategică și în conducerea trupelor; condițiile de timp și anotimp (la Stalingrad și în Caucaz, în toamna anului 1942, cei aproape 400.000 de soldați români au fost prinși, de “iarna rusească”, în ținută de vară, echipamentul de iarnă nu a mai sosit până la terminarea luptelor) etc.

1. În **Războiul de Independență**, armata română a pierdut:

- 4.302 morți și dispăruți, din care 40 de ofițeri și 15 medici;

- 3.316 răniți, din care 70 de ofițeri.

În acest conflict armata a avut 19.084 de bolnavi, din care 210 ofițeri și 74 de medici.

2. În **Al Doilea Război Balcanic** (1913) deși nu au avut loc ciocniri sau lupte, armata a avut 1.150 de militari morți, datorită epidemiei de holeră declanșată în zona muntoasă a Balcanilor.

3. În **Războiul de Întregire**

Cercetările în arhive arată următoarea situație:

- 1913 ofițeri și 95.454 de soldați morți pe front, în infirmerii sau spitale din țară, ca urmare a bolilor sau rănilor; aceștia au fost identificați nominal;

- 248 de ofițeri și 51.177 de soldați morți pe front, în țară sau în străinătate, în împrejurări necunoscute; în mare parte ei sunt neidentificați;

- 169 de ofițeri și 70.335 de soldați morți în lagărele de prizonieri. Numărul total al morților armatei române se ridică, prin urmare, la 2.331 de ofițeri și 216.966 de soldați.

Numărul civililor morți ca urmare a bătăliilor, rănilor ori tifosului exantematic este apreciat la circa 250.000. Nu intră aici decesele considerate normale.

Cifrele de mai sus sunt pentru vechiul Regat. Dar, în anii Primului Război Mondial, sute de mii de români au luptat în armatele austro-ungare și ruse. Numărul militarilor români morți sub steag străin este greu de apreciat. Cercetări estimative vorbesc de circa 50.000 de morți pentru românii transilvăneni în anii 1914-1918.

4. În **Al Doilea Război Mondial** situația se prezintă astfel:

- campania din est: 71.585 de morți, din care 3.113 ofițeri, 1.823 de subofițeri și 66.649 de soldați;

- campania din vest: 21.035 de morți, din care 859 de ofițeri, 776 de subofițeri și 19.400 de soldați.

Total în cele două campanii: 92.620 de morți, din care 3.372 de ofițeri, 2599 de subofițeri și 86.049 de soldați.

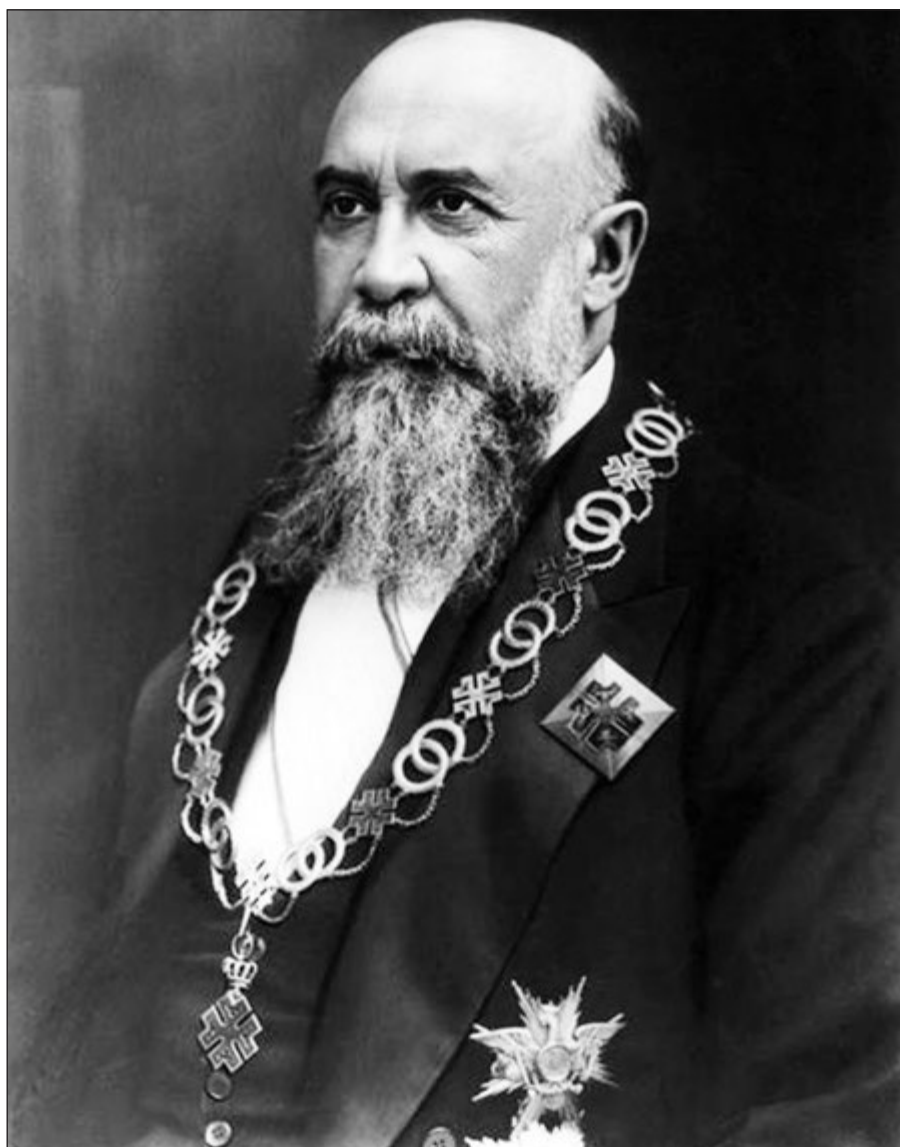
La aceștia se adaugă 333.966 de răniți (243.622 în Est și 90.344 în Vest.) și 367.976 de dispăruți, cei mai mulți prizonieri, din care 309.533 în Est și 58.443 în Vest).

Cifrele totale se ridică la 794.562 militari (624.740 în Est și 169.822 în Vest.)

Aceste cifre sunt, după opinia mea, impresionante. Concluziile le puteți trage singuri.

Doar un singur gând. De Ziua Eroilor să punem o floare la monumente, acolo unde suntem fiecare, și să aprindem o lumânare pentru toți cei care, în uniformă, s-au săvârșit din viață Pentru Patrie! ■

Colonel (r) dr. Petre OTU

„Boierii se închinară frumos înaintea morții și o primiră în față. Pieiră astfel bunicii lângă nepoți, înveșmântați în același giulgiu de glorie..., vrednici de a fi pomeniți în veci pentru bucuria cu care și-au vărsat sângele gândindu-se la cei ce vor veni după ei, la noi și la cei ce vor trăi după moartea noastră. „

(Nicolae Iorga, *Evocări istorice*, Antologie, postfață și bibliografie de Ion Rotaru, Editura Minerva, București, 1983.).

Această frază este cea mai impresionantă imagine a jertfei pe câmpul de luptă. Ea a fost scrisă de marele istoric Nicolae Iorga, în descrierea bătăliei de la Valea Albă, din vara anului 1476, când Ștefan cel Mare s-a ridicat să dea piept cu puhoiul turcimii lui Mahomed. ■

Cum s-a născut Societatea "Mormintele Eroilor Căzuți în Război"

Prezentăm, în cele ce urmează textele documentelor care au stat la baza înființării
Societății Mormintele Eroilor Căzuți în Război.
Inițiativa a plecat de la Ministerul de Război. General de corp de armată Arthur
Văitoianu înaintează un raport către Regele Ferdinand.

Ministru de război
General de corp de armată Artur Văitoianu

Raportul dlui ministru de război M.S. Regele Sire,

Una dintre cele mai înalte datorii

ce ni le impune timpul actual este îngrijirea mormintelor eroilor căzuți în război, morminte atât de prețioase neamului nostru. În multe localități inițiativa privată a făcut pași măreți. Preoți, învățători, fruntașii satelor, proprietari, intelectuali, bogați și săraci se adună, se consfătuiesc și iau hotărâri pentru cinstirea mormintelor sfinte.

Considerând că această operă de recunoștință are un înalt rol educativ pentru generația actuală și cea viitoare și pentru a veni în ajutor inițiativei private, pentru a o completa, în fine, pentru a înfrumuseța aceste morminte ce se găsesc răspândite în teritoriul României Mari și a lumii întregi, am luat hotărârea de a înființa sub înalt patronaj al M. S. Regina Maria, Societatea „Mormintele Eroilor Căzuți în Război”.

Pentru ca societatea să-și atingă scopul am întocmit alăturat proiect de decret-lege prin care i se recunoaște calitatea de persoană morală.

Dacă și Maiestatea Voastră aprobă acet proiect de decret-lege, încuviințat și de Consiliul de Miniștri prin jurnalul No. 2.183, cu cel mai profund respect, O rog să binevoiască a-l semna.

Sunt cu cel mai profund respect,
Sire,
Al Maiestății Voastre
Prea plecat și supus servitor,
Ministru de război
General de corp de armată Artur Văitoianu
No. 1.899, 1919, Septemvrie 12 ■

I.D.No. 4.106 din 12 Septembrie 1919

FERDINAND I

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională Rege al României. La toți de față și viitori, sănătate.

Asupra raportului ministrului Nostru secretar de stat la departamentul de război sub No.4.899 din 12 septemvrie 1919,

Am decretat și decretăm:

Art. I. Se aprobă de Noi, sub rezerva ratificării ulterioare a Corpurilor legiuitoare, recunoașterea calității de persoană morală a Societății „Mormintele Eroilor Căzuți în Război”, cu sediul în București, având de scop îngrijirea mormintelor eroilor căzuți în război.

Art. II. Modul de funcționare și administrare al acestei societăți va fi cel stabilit prin statutele societății, alăturate la acest decret lege.

Modificările ulterioare ale statutelor, votate și aprobate de adunarea generală, vor avea tărie legală în urma aprobărilor prin decret regal, bazat pe raportul ministrului de război și pe avizul Consiliului de Miniștri.

Toate acele modificări aprobate se vor publica prin Monitorul Oficial, odată cu decretul de aprobare.

Art. III. Din partea Statului se acordă acestei societăți următoarele înlesniri:

1. Scutirea de orice taxă de timbru și înregistrare, ce ar trebui plătite conform legii timbrului.
2. Scutirea de taxele poștale interne pentru corespondență, gropuri, scrisori de valoare și orice alte mesagerii ale societății.
3. Scutirea de plată pentru transport pe căile ferate ale Statului Român pentru persoanele însărcinate cu inspectarea cimitirelor și a comitetelor filialelor. Aceste persoane vor indica ministerului de lucrări publice și direcțiunii generale a căilor ferate de către consiliul central al societății, iar gratuitatea se va acorda pe liniile ferate din circumscripția sau regiunea desemnată pentru inspecțiune.

De asemenea, vor fi scutite de orice taxe transporturile de materiale pe căile ferate sau pe căile de navigațiune ale statului, cari ar fi expediate de această societate sau pentru ea.

Art. IV și cel din urmă. Miniștrii Noștri, secretari de stat la departamentele războiului, interne și lucrări publice sunt însărcinați cu aducerea la îndeplinire a decretului de față.

Dat în București, la 12 Septemvrie 1919. ■

Expunere.

Activitatea instituției s'a desfășurat și se desfășoară, în general, cu sprijinul Statului și al Națiunii, sub auspiciile Ministerului Apărării Naționale și în special în legătură cu Armata, cu Biserica și cu Școala, de la care poartă indemnul și exemplul pentru manifestarea recunoștinței Naționale, către toți cei jertșiți, pentru îndeplinirea celei mai înalte și sfântite îndatoriri.

Rezumând această activitate, de la înființare în anul 1918 și până la 1 Iulie 1943 - XXV ani - cităm că în afară de întreținerea tuturor cimitirelor de război și de sprijinul acordat inițiativelor particulare, pentru realizarea operelor comemorative, instituția a înfăptuit următoarele:

- A construit, din materiale durabile și după planuri arhitectonice și artistice 110 cimitire de onoare definitive, precum și 14 mausolee. Dintre acestea, mausoleele de la Mărășești și Mărăști, au fost realizate respectiv de către Soc., Ortodoxă Națională a Femeilor Române și de către Soc., Mărăști, cu contribuția acestei instituții.

Au mai rămas, încă de pe urma războiului trecut, de reconstruit 68 cimitire provizorii, iar pentru desființare - pe în centralizarea osemintelor în cimitirele definitive - 13 cimitire provizorii.

- A centralizat, în cimitire definitive, osemintele a 200.759 eroi naționali și internaționali, ce se aflau în morminte izolate și grupuri de morminte.

Au mai rămas de centralizat osemintele a cca. 140.000 eroi.

- A executat repatrierea, din și în străinătate, pe baza convențiilor stabilite, a 1598 eroi.

- Deosebit de crucile provizorii și definitive, instalate la mormintele din războiul trecut pe măsura nevoilor, a mai

confectionat pentru mormintele din actualul război 14.533 cruci de piatră și stejar, din care s'au așezat la morminte 9.143, restul fiind în curs de instalare. Confectionarea crucilor continuă până la realizarea numărului total necesar.

- A reînviat tradiția troitelor strămoșești, ca mijloc comemorativ pentru eroi, creind modele și răspândind până în prezent, 225 troițe de diferite dimensiuni, construite în atelierele proprii.

Broșuri cu modele de troițe s'au răspândit în toată țara și stau oricând la dispoziția publicului.

- A stabilit tradiția „Zilei Eroilor” și a sărbătorii ei.

- A creat Muzeul Cultul Eroilor, cuprinzând simbolurile resorturilor eroismului românesc, reliefuri de la eroi, cărți și hârti vechi, în legătură cu trecutul istoric și geografic al țării și Neamului, modele miniaturi de troițe, miniaturile cimitirelor mai importante realizate, publicațiuni eroice, etc. Muzeul este în curs de complectare cu partea privitoare la actualul război.

Paralel cu aceste înfăptuiri, instituția a realizat și un patrimoniu propriu evaluat la suma de Lei 65,200.000. - constând din: sediul central; ateliere de tâmplărie, pietrărie și seca de flori; Muzeul „Cultul Eroilor” și bibliotecă de cărți, hârti și stampe vechi; mobilier și materiale diverse; numerar la C.E.C.

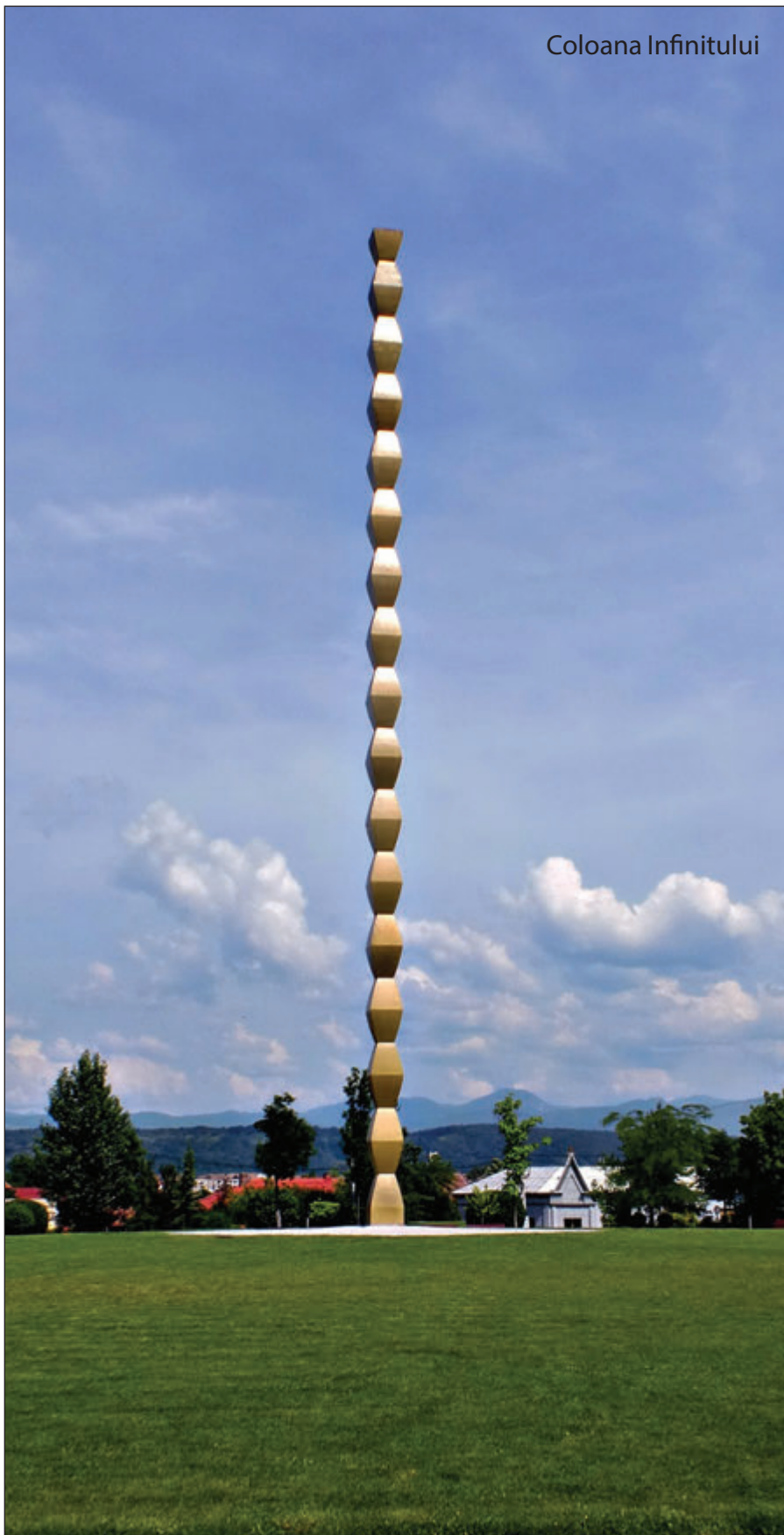
Toate aceste înfăptuiri, cum și altele, au fost acătate, în detaliu, în dările de seamă anuale.

În paginile ce urmează sunt reproduse câteva din înfăptuirile mai de seamă ale instituției în timpul celor XXV ani de activitate.

Director General
Colonel Macaraitch R.
Mureșanu

Coloana Infinitului

30 august 1897. Este inaugurat *Monumentul Independenței* din Ploiești, denumit și "Monumentul Batalionului 2 Vânători", operă a sculptorului Giorgio Vasilescu (1864-1898).

29 aprilie 1902. Regele Carol I instituie, prin Înalt Decret Regal, calitatea de **veteran de război** pentru toți cei care au luptat în războiul din 1877-1878 pentru cucerirea Independenței de Stat a României.

2 mai 1904. Este inaugurat *Monumentul Independenței* din Tulcea, operă a sculptorului Giorgio Vasilescu (1864-1898), continuată de Constantin Bălăcescu (1865-1913).

18 noiembrie 1923. În cadrul unui ceremonial religios și militar, la Ploiești este pusă piatra fundamentală a Catedralei Eroilor Prahoveni din războiul de întregire a neamului, 1916-1919, lucrare care va fi încheiată la finele anului 1939.

9 septembrie 1912. Este dezvelit bustul generalului medic Carol Davila în incinta Spitalului Militar "Regina Elisabeta" din București. Lucrarea este realizată de marele sculptor Constantin Brâncuși (19 februarie 1876, Hobița-16 martie 1957, Paris).

12 septembrie 1919. Prin Înaltul Decret-Lege nr. 4106, Regele Ferdinand recunoaște calitatea de "persoană morală" a Societății "Mormintele eroilor căzuți în război". Societatea are ca obiective principale descoperirea locurilor unde existau morminte ale ostașilor români căzuți în luptele din Războiul pentru întregirea neamului și realizarea unor mausolee și cimitire pentru eroii neamului. A fost desființată în 1948.

1 aprilie 1920. Apare primul număr al buletinului *Cultul Eroilor Noștri*, publicație editată de Societatea „Mormintele Eroilor Căzuți în Război”. Buletinul are pe frontispiciu cuvintele Reginei Maria: *Cei ce clădesc pe morți trebuie să o facă pentru veșnicie!*

24 august 1920. Este adoptată Legea "Pentru cinstirea memoriei eroilor căzuți". Prin acest document se instituie **Ziua Eroilor**, ziua celebrării eroismului românesc, care coincide cu ziua Înălțării Domnului.

4 iunie 1922. Se inaugurează Monumentul eroilor din Cimitirul Sf. Gheorghe-Capra, municipiul București.

24 septembrie 1922. Este dezvelită Statuia Eroilor Reg. 2 Grăniceri din localitatea Fălticeni (jud. Suceava).

Continuare în pagina 31

Regina Maria

Regina Maria s-a stins din viață la 18 iulie 1938, la vârsta de doar 63 de ani. Măcinată de o boală necruțătoare, și-a căutat vindecarea la cele mai vestite sanatorii din Europa, iar când a simțit că i se apropie sfârșitul s-a întors să moară în țară. A lăsat cu limbă de moarte ca inima ei să fie depusă la Balcic (astăzi, în Bulgaria), în minunatul castel de la malul Mării Negre, construit și amenajat după planurile ei.

Istoricul academician Florin Constantiniu aprecia că Regina Maria a fost "cea mai de seamă dintre reginele României". Cunoscându-i acribia științifică și profesională, nu pot să nu-i dau dreptate și să subscriu întrutotul acestui superlativ. Mai ales că între argumentele pe care le aduce regretatul istoric unul are legătură cu prezența reginei pe câmpurile de luptă ale Moldovei pentru a-și îmbărbăta soldații și a le insufla încrederea în victorie ori pentru a alina suferințele răniților.

"...Această tânără prințesă engleză, nepoată a reginei Victoria, ajunsă în România prin întâmplarea unei căsătorii - notează istoricul Florin Constantiniu -, a știut, întocmai ca și bărbatul ei, regele Ferdinand, să se identifice cu interesele și aspirațiile poporului român. Și unul, și celălalt ar fi putut să vadă în țara pe care aveau să o cârmuiască din 1914 o simplă sursă de bogăție și de prestigiu regal. Nu! Amândoi, rege și regină, cu o dăruire exemplară, au înțeles că misiunea lor istorică era să-i conducă pe români spre împlinirea visului, profund împlântat în conștiința colectivă a națiunii: desăvârșirea unității naționale.

În anii participării României la primul război mondial, în momentele cele mai grele pentru țară, când Oltenia și Muntenia erau ocupate de trupele Puterilor Centrale și ale aliaților lor, iar Regele, Guvernul și Parlamentul erau în refugiu la Iași, în timp ce Moldova (să precizăm că atunci se întindea până la Prut, Basarabia fiind sub stăpânire rusească) era bătută de o ucigătoare epidemie de tifos exantematic, în aceste împrejurări de cumplită vitregie, regina Maria nu și-a pierdut nici cumpătul, nici credința în victorie. În întunericul deznădejii și al disperării, ea a fost lumina. Lumina care a dat consolarea, sprijinul, încrederea. Intrarea ei într-un salon de spital era un fel de apariție cerească; deși vorbea stricat românește, simpla ei prezență printre răniți era un adevărat miracol: sfârtecați, mutilați, pradă durerilor, ei vedeau în regina lor un înger al mântuirii, nu un înger al mântuirii individuale, ci al mântuirii neamului.

Simțea, în acele zile, că Dumnezeu îi pusese pe umerii ei și ai lui Nando (regele Ferdinand) o cruce prea grea. A purtat-o cu demnitate și curaj. În zilele de umilință ale Păcii de la București cu Puterile Centrale și aliații lor, crucea a devenit strivitoare. Și-a asumat suferința știind că nu era vorba de suferința ei ca regină, ci de suferința neamului românesc prin ea. Când biruința a venit, regina Maria a fost prezentă la Paris - unde se desfășura Conferința de Pace - pentru a pleda în favoarea drepturilor României. A făcut-o cu inteligență, tact și... umor. În discuțiile cu prim-ministrul Franței, Georges Clemenceau, sau cu președintele SUA, Woodrow Wilson, a dovedit calități remarcabile de diplomat, având replici prompte și spirituale.

Anii din urmă ai vieții i-au fost întunecați de ostilitatea fiului ei, Carol al II-lea, care, temându-se că prestigiul mamei ar putea să-i umbrească autoritatea, a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a o marginaliza și pentru a o șterge din amintirea poporului român.

Viața intimă a reginei Maria a făcut obiectul unei avalanșe de comentarii răuvoitoare. În istorie, bârfele nu contează. Ceea ce istoria reține este rolul pe care o personalitate l-a jucat pe scena istoriei. Pentru regina Maria, anii 1916-1918 au fost her finest hour. Atunci, ea a întrupat voința de unitate națională a românilor și chiar când, sub povara adversităților, națiunea s-a încovoiat, ea a rămas dreaptă și a păstrat certitudinea victoriei..."

Minunat portret! Cum să nu fii mândru când știi că națiunea aceasta a avut o asemenea regină! Ce știu românii de astăzi despre Regina Maria și despre ce a făcut ea pentru întregirea României? Un răspuns ne dă tot istoricul Florin Constantiniu: "Suntem însă - vai! - prea nevreznici pentru a ține minte cât datorăm acestei regine." ■ (D.R.)

Regina Maria: ...Socotesc că cei vii au o datorie de plătit morților, de aceea simt că curajul nu mă părăsește când mă gândesc la această datorie și chiar în clipele grele și când îmi ajunge glasul celor vii, eu tot stărui căci voi morților mă ajutați. Țin apoi să aflați că eu cinstesc mormintele voastre, că cercetez locurile voastre de odihnă, oricât de departe și de risipite, și că merg la ele de câte ori pot. M-am agățat de locuri singuratice, de coaste prăpăstioase, de munți, unde mă chemau cruci uitate. Erau locuri unde se dăduseră cele mai crâncene lupte și unde voi ați căzut înfruntând dușmanul și ați fost înmormântați în grabă, fără ca un nume să fie săpat și să amintească sfârșitul vostru...

Numele Reginei

Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria" poartă această denumire onorifică așa cum a purtat-o și Așezământul Național "Regina Maria" pentru Cultul Eroilor. Este omagiul pe care organizația îl aduce Reginei Maria, regina care în timpul războiului a coborât în mijlocul soldaților, pe câmpul de luptă, încurajându-i pe patul de suferință, ori l-a însoțit pe Regele Ferdinand în incursiunile pe care le făcea pe front.

Exemplul ei a fost urmat de doamnele din înalta

societate, dar și de femeile simple, călugărițe și infirmiere.

Regina a facilitat neoficial, la Paris, înțelegerea problemei românilor și a drepturilor lor istorice de către reprezentanții marilor puteri învingătoare.

Preluarea numelui Reginei în titulatura asociației, în 2011, a fost un gest de recunoaștere târzie, dar și o afirmare vizibilă a continuității, nu numai prin patronajul spiritual din perioada interbelică, ci și prin denumirea avută de mișcare, din 1940 până la desființarea din 1948 - Așezământul Național "Regina Maria" pentru Cultul Eroilor.

În mod normal, toate filialele județene ar trebui să poarte această unică denumire: Asociația Națională Cultul Eroilor «Regina Maria».

La adoptarea denumirii actuale, unele filiale din țară aveau deja nume istorice locale, adoptate prin statut și prin hotărâri judecătorești. Este greu să anulezi o tradiție. Pe de altă parte, sunt orgoliile, notorietatea care s-a impus, dar și dorința firească de a fi patronați spiritual de o personalitate a județului. E bine, e rău acest lucru? Și da, și nu! În afara unei eventuale confuzii de marcă, cea de a doua denumire se poate constitui într-o stimulare personalizată. Dar, numai în măsura în care conducerea și filiala în sine sunt vizibile public, prezente și active, într-o relație de conlucrare cu instituțiile publice, de învățământ, firme, publicații, fundații, asociații complementare.

Iată, în continuare, filialele județene care și-au adăugat un nume suplimentar, diferit de cel al asociației-mamă: Filiala Județeană Bacău «Colonel Corneliu Chiries», Filiala Județeană Mureș «General Ștefan Gușă», Filiala Județeană Suceava «Plăieșii», Filiala Județeană Dâmbovița «Mihai Viteazul», Filiala Județeană Dolj «Frații Buzești», Filiala Județeană Brăila «General Stan Poetaș», Filiala Județeană Vâlcea «Matei Basarab», Filiala Județeană Lugoj «General D. P. Tocineanu», Filiala Județeană Bistrița Năsăud «Colonel Liviu Rusu», Filiala Județeană Galați «General Alexandru Cernat». ■

*Regina Maria
în uniformă
de infirmieră*

Regina Maria
într-un spital de
campanie citindu-i
unui ranit

Pentru morții noștri!

În toate timpurile și la toate popoarele, cultul morților a fost religia căreia i s-au închinat toți, cei mari ca și cei umili.

Toți au cinstit și preamărit morții, cu obiceiuri și rituri păstrate cu evlavie, pentru pomenirea celor duși din viață. Din vremuri străvechi totdeauna s-au ridicat monumente ca să veșnicească numele morților, iar regi puternici clădeau, din viață, mormintele în care doreau să-și afle odihna veșnică.

În palatele regilor ca și în colibecele celor sărmani se adună mulțimile ca să jelească pe cel plecat, după felul oamenilor de a gândi, totdeauna prea curând din lumea aceasta.

*Am vărsați lacrimi pe mormintele eroilor,
și mai curând olăviti. i în cântece așa ca
faima numelui în să rămână un eon prin
legenda scurților.*

Chariq:

Puternicii lumii au fost aduși totdeauna la locurile lor de odihnă cu mare pompă și fală. Regii din țările Răsăritului erau arși pe rug și soțiile, robii și comorile lor erau aruncate în flăcări, ca și bunurile lor pământești, să-i întovărășească pe lumea cealaltă. Vikingii Nordului, la înmormântare, erau îmbrăcați în hainele de război și cu scutul pe piept erau duși pe luntrile lor. Luntrea aprinsă era lăsată în largul mării, o făclie uriașă până ce era cuprinsă de valuri împreună cu rămășițele eroului, cinstit astfel cu drepturi și onoruri regale.

Cei săraci sunt înmormântați mai simplu, dar și în cea mai umilă colibă se dă morților cinstea cuvenită; și cei mai lipsiți duc la biserică daruri și pomeni în amintirea morților.

În vremea războiului am întrebat odată pe o bătrână cerșetoare ce aş putea să fac pentru ea și mi-a răspuns că singura ei dorință era să-i dăruiesc grâu ca să poată duce o colivă la biserică, în amintirea fiului ei, mort pentru patrie.

Cea mai mare cinste însă au avut-o totdeauna cei

morți în lupte. În Atena generalii care nu înmormântau pe cei căzuți în lupte erau osândiți la moarte.

Cât de mulți au murit luptând în vremea noastră? A mai băut oare vreodată pământul atâta sânge? A mai primit oare vreodată în sânul lui atâția morți?

Mormintele de viteji sunt răspândite pe întregul pământ și fiecare țară îngrijește de mormintele ei. Cu pietate și cu smerenie sunt cercetate locurile luptelor și toți se duc cu flori la mormintele vitejilor.

Trebuie să ne unim și noi să îngrijim de mormintele celor care și-au dat viața ca țara și neamul lor să trăiască. Și noi trebuie să înălțăm monumente în amintirea lor și să zidim biserici în care se vor citi rugile pentru odihna sufletului lor. Mulți au murit fără să știe care va fi sfârșitul, dacă am biruit sau am fost învinși. Corpurile lor tinere zac în pământ și niciodată nu le vom mai putea spune că vitejiei lor datorăm biruința și că țara noastră acum este liberă și mare!

Unii au murit când totul părea fără nădejde, când întunericul și înfrângerea erau cea din urmă viziune a lor pe pământ, alții au căzut văzând razele biruinții răsărind...

Acum sunt morți. Liniștea și pacea îi acoperă, sunt despărțiți de noi cu o graniță pe care n-o putem trece, nu se mai împărtășesc de bucuriile noastre și de grijile noastre.

Ei nu mai pot povesti vitejiile lor și glasurile lor nu se pot uni cu ale noastre în imnurile înălțate slavei! De aceea noi trebuie să povestim faptele lor, să săpăm numele lor sfinte în piatra veșnică, să facem din locurile lor de odihnă grădini cu flori, unde soarele să întârzie cu bucurie și păsările să-și cânte dulcele lor triluri.

În zilele cele mai negre ale războiului, când mulți se îndoiau și nu mai credeau, mă duceam printre mormintele celor viteji și credincioși, mă duceam să stau de vorbă cu ei și le făgăduiam că voi apăra idealul pentru care au murit.

Mormintele lor simple îmi dădeau curaj și putere, spiritele lor păreau că sunt lângă mine și mă sprijină în clipele celor mai groaznice încercări. Fugeam la ei, care zăceau în pământ și așteptau ca să nu ni se întunece nădejdea și ca îndoiala să nu ni se strecoare în suflet.

Ei păreau că toți așteaptă ziua cea mare, de aceea mai mult ca niciodată simt datoria mea să vă chem să mă ajutați în această mare operă de iubire, prin care vom dovedi recunoștința noastră pentru aceia care au murit ca idealul nostru să se îndeplinească și să trăiască pentru veșnicie.

Lacrămile văduvelor, mamelor, orfanilor vor fi mai puțin amare când vom avea grijă de mormintele vitejilor.

■

Maria, Februarie 1920

Regina Maria, pe front, în spitalul de campanie de la Coțofănești, vara 1917

Arhiepiscopul venerabil, pe tîmplele căruia s-a împletit cea mai frumoasă cunună a ortodoxiei românești, Patriarhul, Înaltul Regent din anii 1927-1930, Președintele Consiliului de Miniștri din anul 1938, s-a ridicat dintr-o sănătoasă familie țărănească. Această limpede și vânjoasă obârșie a însemnat însă în viața sa mai mult decît orice blazon de strălucită noblețe. (Vasile Netea)

Patriarhul Miron Cristea

Plebiscitul Neamului!

...Simțul meu de datorie duhovnicească și de dragoste pentru toți fiii neamului românesc și pentru toți credincioșii sfinteii noastre biserici m-a îndemnat să alerg și cu acest prilej în mijlocul vostru, spre a prăznuia aici, la Chișinău, împreună cu toată suflarea românească, ziua cea mare și pururea vrednică de slavă, în care frații moldoveni din Basarabia au hotărât cu atâta însuflețire unirea cu patria-mumă, cu România tuturor Românilor.

Voi știți cu toții, iubiților fii sufletești, că rânduiala sfinteii noastre Biserici, în care s-a ocrotit de-a lungul veacurilor întreg norodul românesc pravoslavnic, cere ca la toate praznicile să facem pomenire, să rostim ectenii și să înălțăm rugăciuni cu toată osârdia nu numai pentru cei vii, dar și pentru cei morți, cu care trebuie să ne simțim totdeauna într-o împreunare și legătură sufletească neîntreruptă. Înșuși cuvântul Sf. Scripturi ne îndeamnă, poruncind astfel: "Aduceți-vă aminte de faptele înasintașilor voștri, ca să puteți lua mărime mare și nume veșnic".

În clipă, când patima roșie de peste Nistru se încumetă în oarba ei trufie să pună la îndoială hotărârea Sfatului Țării și voința norodului din Basarabia de a trăi pe veci împreună cu frații săi români, de un sânge și de-a lege, când ei se ostenesc a cere așa-numitul plebiscit, adică un vot nou al norodului basarabean, Noi n-avem decât să le deschidem calea trecutului, istoria noastră națională în care orice om înțeleghător va putea ceti scris cu slove de sânge votul pe care norodul moldovean l-a dat nu prin vorbe ci prin fapte de eroism ostășesc, prin minunatele dovezi ale iubirii de neam și de țară cu care au împodobit frații basarabeni atâtea pagini strălucite ale istoriei noastre naționale.

Acest vot l-au rostit cu spada ostașii viteji ai Domnului Moldovei, Alexandru cel Bun, când au curățit Basarabia de tătarii prădalnici, pe care i-au gonit peste Nistru, statornicind la malul acestui râu granița răsăriteană a Moldovei prea slăvite.

Acest vot l-au rostit de asemenea arcașii lui Ștefan cel Mare, când au oprit pe tătarii năvălitori în dumbrava ce se cheamă Lipnic, aproape de Nistru, și - cum spune cronicarul - multă moarte și pieire făcură întrânșii,

iar spre apărarea graniței răsăritene a zidit mărețul Ștefan Voevod cetatea Orheiului, din care nu s-a stins niciodată sămânța blagoslovită a ostașilor de strajă viteji fără teamă de moarte, gata în orice clipă a-și jertfi viața pentru apărarea țării.

Acest vot l-au rostit cu tot atâta vitejie și străjerii din ținutul și cetatea Soroca, pe care o zidise același Ștefan cel Mare, ca pază răsăriteană împotriva cazacilor, așezând-o - cum scrie cronicarul - tocmai "în buza puștilor dușmane".

Dar mulțimea ce fără de număr și fără de nume a ostașilor basarabeni căzuți în luptele îndârjite pentru apărarea de turci a Chilieii și Cetății Albe, care erau cheile și plămâni Moldovei. Dar jertfirea de sine a pârcașilor Maxim și Ivancu la Chilia, a lui Harman și Oanea la Cetatea Albă (1484) nu însemnează oare tot atâtea voturi sfinte, pecetluite cu sângele mucenicesc, pe care nu-l vor mai putea șterge din cartea veșniciei meșteșugurile voturi și răsvoturi ale nici unui alt plebiscit de pe fața pământului?

Dar vitejia Codrenilor, despre care spune Cantemir că "cinci Moldoveni biruiesc zece Tătari de Crim, iar cinci Codreni bat zece moldoveni"? Dar gloria lor de a fi dat neamului nostru pe cronicarul Grigore Ureche și pe nemuritorul prieten al țăranimii, pe Mihail Cogălniceanu, ca și pe vestiții eroi ai baladelor "Codreanul", "Grue Grozovanul și Grue al lui Novac" - nu este oare un șir nesfârșit de voturi lămurite și convingătoare?

Ar fi cu puțință să uităm vreodată "sufleteasca mahniciune și jalnicele lacrimi" ale poporului basarabean care, la 1812, cu prilejul de rășleuirii de către frații moldoveni - aleargă - cum spune Manolache Drăghici, "cu cârdul, ca turmele de oi încinse toată marginea Prutului de la un capăt la altul, mergând și viind de prin sate și de prin târguri, săptămâni încheiate, cu luare de "ziua bună" de la părinți, de la frați și de la rudenii, cu care crescuseră și viețuiseră împreună".

Chiar dacă s-ar fi șters din toate cărțile de istorie amintirea aceasta, ea a continuat să trăiască în sufletul poporului, în cântecul care talmăcește mai sincer decât orice plebiscit toate tainele sufletului popular:

Prutul ista ne desparte

Prutul ista n-are moarte;

Dar ne-om pune noi cândva

Și cu gura l-om seca.

Sau:

*Foaie verde trei măslina
I-auzi maică Prutul vine,
"Dare-ar Dumnezeu să sece
Să rămâie pietrele
Să le ardă soarele,
Să trec cu picioarele
Să-mi văd surioarele".*

Despre sentimentul obștesc al poporului basarabean, în timpul robiei rusești, în ce fel de documente oficiale sau cifre statistice vom găsi o icoană mai adevărată decât cea zugrăvită în aceste cântece populare:

*Foaie verde fir sucit
Fire-ar rusu afurisit,
Că de când el a venit
Peste noi și ne-a robit
Casa parcă nu ni-i casă*

*Masa parcă nu ni-i masă
Vremea parcă-i tot pe dos
Și pământul mânios.*

Iată cum s-a rostit "plebiscitul" Basarabiei, nu de ieri-de-alaltăieri, ci de sute de ani.

Dacă cei de peste Nistru mai mai vor și alte rostiri și alte dovezi, Orheienii și Sorocenii și Codrenii Tigheciului nu vor lipsi a le da cu același eroism, cu care le-au dat și în zilele slăviților Voievozi Alexandru cel Bun și Ștefan cel Mare.

Așa să fie? Adevărul trebuie să triumfe, căci Sf. Scriptură ne spune: "Până la moarte te luptă pentru adevăr și Domnul Dumnezeu se va lupta pentru tine".

Iar adevărul acesta este că Moldova dintre Prut și Nistru românească și unită cu patria mamă are să rămâie acum și în vecii vecilor. Amin! ■

O nobilă și pioasă, și patriotică datorință

Înțeleptul Solomon, în ale sale «Proverbe», ne spune: "Până ajungi la cinste, trebuie să suferi mult!".

Tot astfel datu-i-a fost poporului nostru românesc să sufere nesfârșit de mult, timp de veacuri, până să ajungă la cinstea de care se bucură astăzi printre popoarele europene.

Și drept răsplată a îndelungatelor și grelelor noastre suferinți, bunul Dumnezeu ne-a făcut parte să ne vedem visul nostru împlinit, sub sceptrul prea gloriosului adormit întru Domnul - Regele Ferdinand I.

Sângele din belșug jertfit al ostașilor vechiului Regat frământatu-s-a cu glia strămoșească, formând temelia solidă pe care s-a ridicat edificiul mândru al României Mari.

O nobilă și pioasă, și patriotică datorință ne îndemna să cinstim memoria celor ce prin jertfa lor ne-au adus întregirea Neamului.

Din nevoia de înfăptuire a acestei înalte îndatoriri naționale a luat naștere în 1919 Societatea "Mormintele Eroilor Căzuți în Război", devenită azi "Cultul Eroilor", chemată fiind ca prin opera sa să vorbească viitorimii despre jertfele și izbânzile noastre, despre frumusețea virtuților ostașilor noștri, despre nezdruclinata tărie din toate timpurile a sufletului românesc, unul și indivizibil de-a pururi.

Pornită după îndemnul și sub înalta oblăduire a M. S. Regina Maria, Societatea "Cultul Eroilor" capătă în curând o estindere nebănuită.

Din toate colțurile Țării întregite răsar energii noi pentru încheierea și desăvârșirea operei Majestății Sale.

Chemat să prezidez activ această societate, am primit fiind convins că pilda de jertfire pentru mântuirea altora, a lui Hristos - Dumnezeu omul care stă la temelia creștinismului, nicăieri n-a fost mai mult urmată decât prin înălțătoarele jertfe ale ostașilor noștri răsărite din iubirea de lege, de rege, de glia strămoșească și de iubirea cătră frații care așteptau să fie mântuiți de pierzania lor în masa străinilor.

Opera Societății "Cultul Eroilor" nu este dar numai împlinirea unei îndatoriri de pietate și recunoștință față de cei căzuți, ci și de concentrare a acestor pilde la locuri de onoare, de unde să influențeze educativ generațiile viitoare. Ea este pedestalul pe care trebuie să se edifice întreaga noastră conștiință națională, pentru ca, la lumina trecutului glorios, să pregătim temeinic viitorul sufletesc al Neamului, a cărui unitate sufletească odată desăvârșită să nu poată fi sfărâmată de nici-o putere pământeană. ■

Patriarhul Miron Cristea

Monumentului
Generalului
Stan Poetaș

17 mai 1923. Are loc ceremonia reînhumării Eroului Necunoscut. În prezența familiei Regale, a membrilor Guvernului, a corpurilor legiuitoare, în Parcul Carol din București se oficiază serviciul divin, iar la miezul zilei sirena Arsenalului Armatei și clopotele bisericilor vestesc coborârea în lăcașul de veci a Ostașului Necunoscut. Timp de două minute, orice activitate publică este întreruptă.

26 septembrie 1926. Are loc solemnitatea inaugurării monumentului ridicat la Regimentul 4 Argeș din Pitești în amintirea celor 20 de ofițeri și 2300 de soldați argeșeni căzuți pe altarul sfânt al Patriei în războiul de întregire a neamului.

2 iunie 1927. Prin *Legea asupra regimului juridic al mormintelor de război*, Societatea „Mormintele eroilor căzuți în război” își schimbă denumirea în Societatea „Cultul Eroilor”.

21 septembrie 1927. Are loc solemnitatea inaugurării Monumentului Eroilor din Roșiorii de Vede, operă a sculptorului Dumitru Mățăoanu.

10 iunie 1928. Se pune piatra de temelie a Mausoleului eroilor de la Mărăști, la cota 536, unde au avut loc cele mai sângeroase lupte din vara anului 1917 (1928).

14 septembrie 1928. Este inaugurată „Crucea Eroilor” de pe Vârful Caraiman. Construit între anii 1926-1928, din inițiativa Reginei Maria, monumentul este dedicat eroilor căzuți în Războiul pentru Întregirea Neamului Românesc (1916-1919).

29 iunie 1929. Se inaugurează Monumentul Geniului.

1929. Este inaugurat Mausoleul de la Soveja. Construit între 1927-1929 din inițiativă locală și cu ajutorul Societății „Cultul Eroilor”.

13 octombrie 1929. Are loc solemnitatea dezvelirii Monumentului Eroilor de la Turtucaia, ridicat în Cimitirul Bellu Militar din inițiativa avocatului Emil Ioachimovici pentru cinstirea eroului locotenent Victor Ioachimovici, fiul său, mort în luptele de la Turtucaia la 24 august 1916, cât și în memoria tuturor eroilor căzuți în acele lupte.

22 mai 1931. Este dezvelit, în București, Monumentul Infanteristului, dedicat Regimentului 9 Vânători de Gardă nr. 2 „Regele Alexandru al Iugoslaviei”.

28 iunie 1931. Se inaugurează Monumentul Ion Dragalina din municipiul Lugoj, jud. Timiș.

Spiru Haret

Spiru Haret este cel mai mare om pe care l-a avut școala românească de la începuturile sale până azi.

Născut la 15 februarie 1851, la Iași, a murit la 17 decembrie 1912, la București. De numele lui se leagă organizarea învățământului modern românesc.

Ca ministru al educației, Spiru Haret și-a întemeiat sistemul educativ național în școli pe comemorarea faptelor de glorie din trecutul românilor.

În 1904, Spiru Haret organizează prăznuirea a 400 de ani de la moartea lui Ștefan cel Mare, iar la 31 august 1908, în cadrul unei impresionante ceremonii, el merge să se închine, în ctitoria de la Probota, memoriei lui Petru Rareș.

Exemplul lui Spiru Haret

Oare vom reuși vreodată să aflăm numărul exact al românilor căzuți pe câmpurile de bătaie ale istoriei? Vom ști vreodată câți oșteni au murit la Rovine, la lezerul Cahulului, la Călugăreni, la Podu Înalt, la Războieni? Vom ști vreodată unde se află mormintele lor sau, dacă n-au avut parte de morminte, unde le-au putrezit oasele? Sunt întrebări care aduc în discuție tragica istorie a hecatombelor românilor, dureroasa realitate a morților fără morminte.

Posteritatea a căutat să cinstească memoria eroilor. Îndeosebi după Războiul

de Independență din 1877-1878, cultul eroilor noștri – fie că era vorba de cei căzuți la datorie, fie de cei în viață, supranumiți “veterani de război” – a cunoscut o intensitate nemaîntâlnită până atunci. Celor morți pentru țară li s-au ridicat monumente, capele, mausolee etc. Au fost multe gesturi de pioșenie și recunoștință, gesturi care, celebre în epocă, au fost date uitării cu timpul.

Istoricul Nichita Adăniloae evocă un asemenea exemplu, venit din partea uneia dintre marile personalități ale românilor: Spiru Haret. În lunga

perioadă cât a fost ministru al Instrucțiunii Publice (1897-1899; 1901-1904; 1907-1910), Spiru Haret a inițiat o campanie pentru redeșteptarea conștiinței naționale și educația patriotică a tineretului prin cinstirea eroilor de la 1877. În acest sens, el a dispus să se alcătuiască liste cu numele tuturor eroilor din fiecare localitate căzuți în războiul de neatârnat. Prin intermediul revizorilor școlari, listele au fost înmânate învățătorilor pentru a le verifica și a le returna ministrului în vederea tipăririi. Astfel, au fost tipărite tablouri – ornate cu frunze de laur și stejar – în mai multe exemplare, cu numele eroilor din fiecare localitate, fiind distribuite învățătorilor spre a fi înrămate și așezate în toate școlile și bisericile, constituind, după cum zicea Haret, “mândria comunelor”. Prin grija aceluiași ministru, a apărut, în 1898, broșura *Eroii războiului de independență*, cuprinzând listele, pe județe și comune, ale tuturor acelor care, prin jertfa lor, au consfințit independența României.

Din păcate, inițiativa lui Spiru Haret n-a mai fost reluată după Marele Război al întregirii neamului, când numărul celor care s-au jertfit pe altarul Patriei a fost cu mult mai mare decât în Războiul de la 1877.

Au existat însă și atunci câteva inițiative remarcabile, între care se numără aceea a instituirii simbolului Mormântului Ostașului Necunoscut. Amplasat în Parcul Carol din București, Mormântul Ostașului Necunoscut a devenit locul de pelerinaj nu numai al românilor, dar și al străinilor care ne vizitau țara.

Al Doilea Război Mondial a însemnat, pentru români, alte și alte jertfe umane, atât pe câmpul de luptă cât și în prizonierat. Numele românilor căzuți în Campania din Est au fost trecute la index; multe din cimitirele militare aflate dincolo de Prut, în Uniunea Sovietică, au fost distruse; aceeași soartă au avut-o și mormintele sau gropile comune ale prizonierilor decedați în captivitate, în numeroasele lagăre din Gulagul sovietic.

Anul 1989 a reînviat speranțele românilor și în ceea ce privește adevărata cinstire a eroilor. Părea

că România își va găsi, în sfârșit, drumul cel bun. Așa au crezut toți cei care s-au ridicat, în decembrie 1989, împotriva dictaturii. Și-au dorit o Românie modernă, europeană, civilizată. Este drept că din anul 2007 România a devenit stat membru al Uniunii Europene, dar mentalitățile și realitățile au rămas tot la Porțile Orientului. E drept, că și cultul eroilor are o altă dimensiune. Dar ea este departe de ceea ce ar trebui să fie! De multe ori, ai impresia că tot ce se face pentru cinstirea eroilor este artificial, propagandistic și, tocmai de aceea, fals, găunos. Nimeni nu se mai gândește astăzi, într-o Românie bulversată de o tranziție haotică și falimentară, la exemplul lui Spiru Haret? Alte vremuri, alți miniștri! ■

Dumitru Roman

PRO MEMORIA

Inscripția cioplită pe lespede a Reginei Maria de la Mănăstirea Curtea de Argeș

În acest sfânt locaș al Curții de Argeș odihnește MARIA, regina României întregite, principesă a Marelui Britannie și Irlandei, Mama Răniților și a tuturor celor necăjiți, născută la Eastwell, Anglia, la 29 oct. 1875 și adormită întru Domnul la Sinaia, la 18 iulie 1938.

Fă-i odihnă, Doamne, sufletului roabei Tale, în loc de verdeață, unde nu este nici întristare, nici suspin, ci viața fără de sfârșit.

Această piatră funerară s-a așezat din dorința Maicii Alexandra, fiica Reginei Maria, cu cheltuiala Mănăstirii Argeșului, în anul 1998. ■

Nichifor Crainic

Nichifor Crainic s-a născut la 22 decembrie 1889 în comuna Bulbucata - Vlașca, numele său adevărat fiind Ion N. Dobre. Primii ani de școală îi face în satul natal, urmând apoi cursurile Seminarului Central și ale Facultății de Teologie, ambele din București. În timpul primului război mondial este repartizat ca soldat sanitar la spitalul militar din Iași, după ce încercase, fără prea mulți sorți de izbândă, să fie trimis ca voluntar pe front. Sunt anii în care colaborează la diverse reviste pentru ca în 1918, împreună cu Alexandru Vlahuță și I. Al. Brătescu-Voinești, să întemeieze propriul cotidian numit "Dacia". Scrie, de asemenea, primele sale poeme care apar în volumele "Șesuri natale" (1916) și "Darurile pământului" (1920). Din 1921 este colaborator la revista "Gândirea", întemeiată, la Cluj, de cezar Petrescu și Gib I. Mihaescu, iar din 1926 o va prelua și conduce, o va direcționa doctrinar până în august 1944. Profesor la Universitățile din Chișinău și București, N. Crainic va elabora doctrina ortodoxistă cu aplicație și fundamentare națională, răspândită în paginile "Gândirii" și parțial adunată în volumele "Puncte cardinale în haos" (1936), "Ortodoxie și etnocrație" (1937) și "Nostalgia paradisului" (1940). Este un neobosit editor de manuale școlare și, în același timp, traduce din operele lui Rabindranath Tagore și Rainer Maria Rilke. În anul 1940 este primit în Academia Română, unde îi revine fotoliul lui Octavian Goga. Pentru scurt timp, în același involburat an 1940, este ministru în guvernul Gigurtu, iar după rebeliunea legionară din ianuarie 1941 este pentru trei luni ministru al Propagandei Naționale în guvernul mareșalului Ion Antonescu.

În iunie 1945, împreună cu alți ziariști «trădători», este condamnat la detenție pe viață. Arestat în mai 1947, va fi eliberat abia în 1962, după 15 ani petrecuți în închisorile comuniste. Cu puțin timp înaintea morții, survenită în vara anului 1972 la Palatul Mogoșoaia, mărturisea ca

Nichifor Crainic

o spovedanie soțului ficei sale, Alexandru Cojan: "Pe crucea mea să nu fie scris decât numele. Cei care vor vrea să știe cine am fost, să mă caute în revista "Gândirea", în cursurile de la Facultatea de teologie, între membrii Academiei Române, în scrierile mele. Acolo sunt eu, sub cruce un pumn de țărână..."

Un considerabil efort de restituire a operei lui Nichifor Crainic au întreprins, după 1989, Nedic Lemnar și Alexandru Cojan. I-au publicat o antologie a poeziilor scrise între anii 1916-1931, precum și versuri inedite create în temnițele Aiudului, memorate și transcrise după eliberare în anii 1962-1964, intitulate sugestiv "Șoim peste prăpstie". A fost publicată, de asemenea, o primă parte a memoriilor sale scrise între anii 1945-1946: "Zile albe, zile negre". ■

Florin ȘPERLEA

Prezentăm în continuare articolul lui Nichifor Crainic, apărut la rubrica "Restituiri", în revista "Spirit Militar Modern", serie nouă, anul VIII, nr. 2/1996. Facem precizarea că textul, preluat din "Spirit Militar Modern" (anul II, nr. 1/nov.-dec. 1939), a fost adaptat normelor de ortografie actuale și însoțit de note lămuritoare ale istoricului Florin Șperlea.

Conștiința eroică

de Nichifor Crainic

Am răsfoit într-o noapte manualul de Istoria Românilor pentru clasa a VIII-a liceală, al profesorului Constantin C. Giurescu. E o carte care, prin limpezimea stilului, prin temeinicia construcției și prin splendoarea tehnică cu care se înfățișează, trece dincolo de valoarea didactică și poate folosi oricărui om de cultură. După marele Nicolae Iorga, istoria strămoșească și-a găsit în dl. Giurescu un nou tălmăcitor în slujba educației naționale.

Educația națională nu e cu puțință fără cunoașterea istoriei acestui neam, precum nu e cu puțință fără cunoașterea pământului românesc. Prin Geografie ne familiarizăm cu vatra în care arde de două mii de ani flacăra spiritului etnic; prin Istorie ne introducem în epopea continuă a bărbăției încordate spre apărarea acestui pământ și a sufletului etnic pentru care pământul constituie trupul material. Geografia și Istoria ne precizează cele două forme elementare ale cunoașterii naționale: spațiul românesc și timpul românesc. Conștiința națională e alcătuită din două idei principale: ideea omogenității în spațiu a neamului și ideea identității lui în timpul istoric.

Nu se poate închipui nici o formă de eroism național, care să nu-și aibă rădăcina în această conștiință. Ea e fondul, care hrănește orice îndârjire agresivă și orice rezistență pasivă a energiei naționale. Spiritul militar, adică forța bărbăției organizată în apărarea patriei, își are substratul

vital în această conștiință a identității noastre în timp și a omogenității noastre în spațiu. Feicare soldat țaran înțelege instinctiv adevărul acesta, chiar dacă o educație mai înaltă nu l-a luminat.

Ce este oare eroismul decât dedicarea până la extrema limită - aceea a morții - în afirmarea acestui adevăr?

Eroismul se bazează pe un raport ideal între valoarea patriei și valoarea persoanei. Pentru a fi erou, trebuie să simți valoarea patriei ca fiind incomparabil superioară valorii proprii tale persoane. Patria se raportează la individ ca marea la stropul de apă sau va veșnicia la spațiul unei vieți terestre. Din punct de vedere al psihologiei eroului, acesta nu însemnează o desconsiderare a persoanei sale sau o subprețuire a ei. Eroul, care s-ar considera un om de nimic, n-ar mai fi erou. El are, dimpotrivă, convingerea că persoana lui e capabilă de o mare ispravă cu răsunet de ordin moral. Tocmai de aceea o pune în joc până la sfidarea morții. Cu alte cuvinte, prețuirea pe care și-o acordă eroul nu stă într-o închipuită valoare individuală, considerată izolat de restul lumii, ci în raportarea persoanei sale la valoarea patriei, care stă mai presus de orice lucru din lume.

Eroul e o funcție a patriei și numai în legătură cu ea capătă el acest titlu suprem al vredniciei omenești. În psihologia lui, eul individual e copleșit de eul colectiv al patriei. El e întruparea ei într-un moment culminant. Patria trăiește în bituința eroului, iar patria trăiește chiar în moartea lui. Cine

Mihai Viteazul: În țara mea aș fi putut să rămân liniștit și singur, fără nici o teamă, dacă nu m-ar fi chemat credința mea față de creștinătate.

moare eroidic o face în credința că patria lui va trăi de-a pururea.

Istoria e plină de eroi fiindcă e creată de ei. Fără ei, istoria n-ar fi nimic mai mult decât un proces verbal pe seama trecutului, a unui trecut oarecare. Eroi îi dau sensul care o caracterizează.

Dar istoria e deopotrivă plină de martiri.

Sunt eroi ai neamului și martiri ai lui.

Ce sunt unii și ce sunt ceilalți? Chestiunea aceasta își are rostul fiindcă uneori eroismul e confundat cu martirajul. Bunăoară, dacă rămânem în sfera noțiunilor militare, putem noi întrebuița cuvântul de martiri laolaltă cu acela de eroi? Credem că nu, și iată de ce.

Eroismul implică o forță dinamică, propulsivă, agresivă, aprinsă de voința de a înfrânge o altă forță, vrăjmașă patriei. Martirajul e o energie tot atât de excepțională, dar de altă natură și de alt timbru sufletesc, martirajul rezistă pasiv. În eroism intră deopotrivă forța fizică - bărbăția - și puterea morală: el atacă cu viziunea și cu credința biruinței finale. În martiraj, forța fizică e disparentă, ceea ce predomină e puterea morală. Eroul e o năvală în afară, o năpustire asupra dușmanului; martirul e o concentrare interioară și o rezistență în fața aceluiași dușman. Cel din urmă suferă, îndură; cel dintâi jubilează și luptă.

Dincolo de această deosebire esențială, și unul și altul se mistuie pentru ceva superior persoanei lor, adică au un obiectiv care îi depășește, cred în valori ideale, în afirmarea cărora își oferă tot ce e

personal în ei. Nu există erou cu un obiectiv egoist și nici martir al propriei sale poftă.

Cel care ucide să răpească bunul altuia pentru folosul lui personal nu e erou, ci bandit; precum cel care se lasă ucis fiindcă nu vrea să-și cedeze comoara nu e un martir, ci o victimă. Eroul luptă în folosul mării colectivități; martirul suferă pentru o credință de valoare națională sau religioasă. Amândoi și-au pus însă existența la dispoziția unei entități care îi depășește, fie că această entitate e patria sau credința religioasă. Pregătirea pentru sacrificiu îi unește pe amândoi în același prestigiu moral.

Și eroul și martirul disprețuiesc moartea, cum se spune în mod obișnuit, adică își așază viața - darul unic, care nu se dă de două ori unei ființe pe pământ - o așază pe limita extremă. Ai putea spune mai degrabă că atât eroul cât și martirul vin cu propria lor moarte în mână - ca și cum ar aduce un paner cu fructe pârguite - s-o facă ofrandă patriei, credinței religioase sau oricărei valori ideale, căreia i s-au dedicat. Nici unul nu-și dorește moartea, dar o oferă de bunăvoie. Moartea de bunăvoie e sinucidere când are un motiv particular și meschin. Moartea pentru o cauză mai presus de tine însuși se ridică până la lucrurile sublime ce încununează spiritul omenesc. Martirul e sublim în moarte; eroul e sublim în victorie.

Victoria nu se poate concepe fără eroism; el o poartă sus cum tulpina ghimpoasă poartă în vârf floarea roșie a trandafirului. Măreția eroul e cunoaștem din măreția victoriei.

Avram Iancu:
Unicul dor al vieții mele e să-mi văd națiunea fericită, pentru care, după puteri, am lucrat până acum.

Tudor Vladimirescu:
Eu nu caut ceva pentru mine, ci țara își caută dreptățile cele robite de fanarioți.

Antichitatea, care avea simțul supranaturalului mult mai puternic decât noi care aproape l-am pierdut, vedea în erou o ființă dincolo de dimensiunile omenești. Eroul era socotit ca un răsad al zeilor în natura omenească. Din această pricină, eroii erau adorați ca semizeii. Chiar dacă noi, modernii, nu mai credem în vechile mituri, simțul sublimului nu l-am pierdut totuși. Eroismul, care e o mărire morală de prim ordin a vieții omenești, ne stârnește admirația cea mai caldă. Pe sentimentul acesta firesc se bizuie educația tinerelor generații și educația contingentelor militare. Istoria națională ne oferă aceste piscuri monumentale ale valorilor morale, a căror putere de atracție ridică spiritul și-l îmboldește spre marile isprăvi. Pământul românesc, ca într-un avânt spre cer, adunat de la marginile țării spre centru, culminează în măreția de cremene a Carpaților; și tot astfel Istoria românească culminează în piscurile eroice adunate din cuprinsul veacurilor în apriga voință de conservare și desăvârșire a ființei naționale. Învățăm eroismul fiindcă vrem să trăim ca neam și ca stat liber. Numai cine n-are încredere în viitorul patriei rămâne indiferent la chemarea gloriilor istorice.

Conștiința integrării personalității eroice în patrie se rostește categoric prin însuși glasul creatorului de istorie națională. Manualul domnului Constantin C. Giurescu, urmărind programatic educația eroică, a prevăzut la fiecare capitol cu câte un motto, rupt din mărturisirile acestor

personalități. Să transcriem câteva dintre ele.

Iată o frază a Domnului Tudor din Vladimiri, care, ca o inscripție săpată pe lepedea veacului, precizează funcția națională a marelui revoltat: „Eu nu caut ceva pentru mine, ci țara își caută dreptățile cele robite de fanarioți.” Cel care vorbește știe foarte bine că el s-a „îmbrăcat cu cămașa morții”, cum zice singur, cu o tragică frumusețe, dar tot așa știe că revolta lui e revolta țării și piatra unghiulară în zidirea unei alte ere pentru românism.

Iată iarăși pe celălalt erou tragic al patriei, pe Avram Iancu, rostindu-se în testamentul său, muiat în neagra tristețe fără leac a sfâșietoarei rătăcirii: „Unicul dor al vieții mele e să-mi văd națiunea fericită, pentru care, după puteri, am lucrat până acum.”

Să-l ascultăm acum pe eroul întâii uniri, pe Cuza-Vodă, gata să-și sacrifice persoana voievodală pentru patrie: „Eu voiesc să fie bine știut că niciodată persoana mea nu va fi o împiedicare la orice eveniment care ar permite de a consolida edificiul politic, la a cărui așezare am fost fericit a contribui.”

Să-l ascultăm iarăși pe Vodă-Carol, eroul independenței și al regalității, mărturisind în testamentul său: „Zi și noapte m-am gândit la fericirea României, care a ajuns să ocupe acum o poziție vrednică între statele europene, m-a silit ca sentimentul religios să fie ridicat și dezvoltat în toate straturile societății, și ca fiecare să împlinească datoria sa, având ca țintă numai interesele statului.”

Cuza Vodă: Eu voiesc să fie bine știut că niciodată persoana mea nu va fi o împiedicare la orice eveniment care ar permite de a consolida edificiul politic, la a cărui așezare am fost fericit a contribui.

Carol I: Zi și noapte m-am gândit la fericirea României, care a ajuns să ocupe acum o poziție vrednică între statele europene, m-a silit ca sentimentul religios să fie ridicat și dezvoltat în toate straturile societății, și ca fiecare să împlinească datoria sa, având ca țintă numai interesele statului.

Din cortul revoluției, de pe scaunul domnesc și de pe tronul regal, aceste glasuri, pecetluite de fapte, se adună și se contopesc în același sens sublim al eroismului: subordonarea până la sacrificiu a persoanei față de valoarea permanentă, care e patria.

O formă cu totul impresionantă a conștiinței eroice ne-o dă următoarea mărturisire a lui Mihai Viteazul: „În țara mea aș fi putut să rămân liniștit și singur, fără nici o teamă, dacă nu m-ar fi chemat credința mea față de creștinătate.”

Tot cum avea să fie Ștefan al Moldovei, Mihai Vodă e deopotrivă erou al patriei și al creștinătății. Ca și Mircea cel Bătrân, cei doi voievozi fără asemănare se ridică până la valoarea eternă a creștinătății. Atleți ai românismului, ei sunt totdeodată atleți ai lui Hristos. Funcții strălucite ale patriei, în cugetarea lor patria devine o funcție a lui Dumnezeu pe pământ.

Aceasta e forma cea mai înaltă a conștiinței eroice, la care s-a ridicat neamul nostru. ■

NOTE

1. C.C. Giurescu, *Istoria românilor pentru clasa a VIII-a secundară*, Editura „Cugetarea”, București, 1939.

2. *Idem*, p. 326. Motto la capitolul XXXI, intitulat „Redeșteptarea națională. Tudor Vladimirescu.” Cuvintele se regăsesc în scrisoarea pe care Tudor Vladimirescu o trimite la 4/16 aprilie 1821 marelui boier Alexandru Filipescu-Vulpe, răspunzând astfel presiunilor făcute asupra sa de către mitropolitul țării, Dionisie, și boieri pentru a părăsi Capitala (Cf. Documente privind istoria României. Răscoala din 1821, București, vol. II, p. 28).

3. C.C. Giurescu, *op. cit.*, p. 350. Motto la capitolul XXXIV intitulat „Revoluțiile de la 1848”. Cf. *1848 la români. O istorie în date și mărturii*, ed. îngrijită de Cornelia Bodea, vol. II, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982, p. 1159.

4. C.C. Giurescu, *op. cit.*, p. 365. Motto la capitolul XXXVI intitulat „Domnia lui Cuza Vodă”. Cuvintele sunt preluate din mesajul adresat camerei de către Alexandru Ioan Cuza la 4 decembrie 1865; Cf. C.C. Giurescu, *Istoria românilor din cele mai vechi timpuri până la moartea Regelui Ferdinand I*, Editura „Cugetarea”, 1943, p. 455; C. C. Giurescu a închinat domnului Unirii o excelentă monografie (*Viața și opera lui Cuza Vodă*, Editura Științifică, București, 1970).

5. C.C. Giurescu, *Istoria românilor pentru clasa a VIII-a secundară*, p. 373. Motto la capitolul XXXVII, intitulat „România sub Carol I”; Cf. „Testamentul regelui Carol I”, în „Viitorul”, VII, nr. 2385/30 septembrie 1914.

6. C.C. Giurescu, *op. cit.*, p. 234. Motto la capitolul XXII intitulat „Mihai Viteazul. Prima parte a domniei!”. Cuvintele sunt reproduse din scrisoarea adresată în 1601 de către Mihai Viteazul împăratului habsburg Rudolf al II-lea (1576-1612); Cf. Nicolae Iorga, *Scrisori de boieri, scrisori de domni*, ed. a III-a, Vălenii de Munte, 1931, p. 234.

PRO MEMORIA

Nu există datorie mai sfântă decât slăvirea amintirii eroilor. Nu ne este îngăduit să ne bucurăm de binefacerile României Mari fără ca gândul nostru recunoscător și smerit să se întoarcă în fiecare clipă către aceia cărora le datorăm această Românie Mare. Vechea locuțiune: “Viii cu viii și morții cu morții” ni-a jignit întotdeauna. Ea este expresia brutală a unui egoism nedemn de sufletul omenesc, dar ea este și o copilărească iluzie fiindcă la urma urmei nici noi nu știm care e în sufletul nostru partea ce revine morților noștri și partea ce ne revine nouă. Dar în vremurile de azi, în vremurile în care viața noastră este atât de strâns unită, atât de amestecată cu moartea eroilor noștri, ne simțim mai mult ca oricând alături de ei și sufletește îndemnați să-i pomenim cu slavă și să ardem candelă nestinse pe mormintele lor.

I.G. Duca

Plachetă omagială evocând înfrățirea de arme dintre soldații români și cei francezi în Primul Război Mondial. An de emisie 1917.

Ion Dragoslav

Prozatorul și poetul Ion Dragoslav (pseudonim al lui Ion Ivaciuc) s-a născut la 14 iunie 1875 și a murit la 4 mai 1928. A scris: „Pe drumul pribegiei”, „Povești de Crăciun”, „Povestiri biblice populare”. A fost colaborator apropiat al revistei

Cultul Eroilor Noștri,
publicație devenită
România eroică.

Școala viitorului românesc

de Ion Dragoslav

Lumea, poate, crede că dacă ridicăm monumente, creiem cimitire, ridicăm troițe și facem câte un parastas anual, apoi, odată toate isprăvite, ne-am pus șeaua pe roib și putem *Tabla-Bașa* să ne desfătăm fără nici o grijă de ce se poate întâmpla de acu încolo. Și e multă lume cu stare, plini de bogăție – bogăție acum proaspătă eșită din precupețirea bucăței de pâne a truditei mulțimi nevoiașe, cari avuți, dacă au dat zece lei pentru o cruciuliță, sau pentru o floare, se cred cu totul achitați față de cei care cu prețul vieții lor au făcut România de azi și în care România trăiesc cum n-au trăit atâția inși așa de bine: fac afaceri, se îmbogățesc, ridică palate, se plimbă cu automobilul și unii

petrec în lux și în nepăsare.

Lumea crede, poate, că a svârli o biată pensioară unei văduve de război și un codru de pâne unui orfan de război, nu mai are nici o datorie față de cei care s-au jertfit pentru Țară și pentru viitorul neamului.

Oare cine e în stare a prețui jertfa de-a muri pentru un scop așa de nobil?

O, dar cine e în stare să șteargă durerea unei mame care a pierdut pe unicul său fiu; obida din sufletul unei văduve sărace cu 3-4 copii care a avut un soț bun și pe care l-a pierdut, și nu mai găsește un al doilea tată pentru copiii ei? Și cine poate să șteargă desnădejdea din sufletul orfanului al cărui tată a murit pe front, iar mama de tifos

exantematic? Ori a altuia care a pierdut numai pe tatăl său și se pierde de dor de a-l revedea? Ori pe lumea asta numai atât sprijin și apărare a avut și dânsul și de acela e lipsit în veci?

Toate aceste lipsuri care produc sbucium în sufletul celor rămași nemângâiați pe urma celor dispăruți nu se pot repara cu nimic pe lume.

Dar datoria rămâne datorie.

Venituri și cheltuieli putem scrie în registrele noastre, dar datoria pe care o avem față de cei morți pentru Țară și pentru urmașii lor va rămânea vecinic deschisă, și acela care s-ar crede cândva volnic să tragă cu buretele peste această mare datorie, acela va fi un mare ticălos și un nebun.

Cât timp va fi deschisă această datorie și vom întârzia a o achita, noi vom avea întotdeauna în față umbrele a sute de mii de români morți pe toate meleagurile României Mari și pe ale străinătății – umbre care ne cer veșnic recunoștința și aducere aminte și purtare de grijă și de sufletele lor și de starea celor rămași după dânsii...

Și cât timp vom purta grijă de sufletele lor, de țărna lor, și de urmașii lor, atât timp neamul românesc se va înălța sufletește, se va oțeli, va fi gata de orice jertfă și va trăi.

Aceasta este școala viitorului și cea mai mare școală a Românismului – școală cu care se pecetluiește vecinica continuitate a măreției și trăinicieii spiritului românesc scrise cu sânge și atâta de impunător în istoria neamurilor – pagini pline

de întâmplările și faptele, când de o vitejie neasemuită, când de cele mai tragice momente, că te miri cum a mai putut acest neam să mai răzbată la lumina libertății, a întregirii și civilizației.

Umbrele! Umbrele mărețe ale trecutului și vecinica aminte și prăznuire a lor, ele ne-au condus din vecinicia lor necunoscută pe drumuri neumblate – pe poteci nehotărâte, pe căi nesilnice; prin negură și fum, prin foc și sabie, prin robie și întuneric – la lumină, la lumină... Și la mărire și cinste.

Să ne aducem deci aminte vecinic de Eroii noștri morți pentru Mărirea Patriei lor și a noastră, nu numai de mântuială și pentru a fi la modă cu statele civilizate și culte, dar din o convingere de pietate și recunoștință.

Soc. Mormintele Eroilor,

condusă de I.P.S. Mitropolitul Primat și de oameni de meseria armelor și care au fost pe front, nu poate fi pusă la îndoială pentru sentimentele celor ce o reprezintă, dar ea își face datoria pe cât poate pentru această mare școală a viitorului. Și și-ar lărgi cercul activității și mai mare dacă ar dispune și bănește, atât cât se cere, spre a mulțumi toate lipsurile care vin la ordinea zilei.

Dar rolul cel mare, pentru asta ar cădea și asupra oamenilor cu stare din țara asta ca să contribuie și ei într-o măsură la scopul ce și l-a propus Societatea, care din o absolută convingere a creat acte de comemorare nu numai de mântuială sau de achitarea vremelnică a datoriilor, ci și pentru consolidarea spiritului românesc în viitor cu o

pedagogie care până acum ne-a cam lipsit.

Să luăm pildă – dacă nu vrem să facem nimic din propria noastră îmboldire sau născocire – de la statele aliate sau nealiate de felul cum trebuie să se ridice monumente, cum să se creeze și să se îngrijească cimitirele de eroi, cum să se îngrijească de văduvele și de orfanii din război și să ne aducem aminte că mai avem și noi ceva bun – dar pe care din ticăloșie l-am uitat – cum trebuie la anumite zile să ne aducem aminte de cei morți pentru țară; în sfârșit, cum bunicii noștri prăznuiau și cinsteau umbrele celor morți pentru vecinicia lor pomenire și hodină. ■

(Din revista „Cultul Eroilor Noștri” nr. 4/1924)

PRO MEMORIA

*“Sub umbrarul stâncos al
Carpaților, acolo unde murmură
mai trist și mai duios apele Jiului
etern călător, stă solitară o cruce
de piatră înnegrită de vremuri,
bătută de vânt și ploaie. Câte o
pasăre se oprește din zbor pentru o clipă
tulburând solemnitatea vecinicii
și uitării, câte o rază de soare se
strecoară prin frunziș pe inscripția
năpădită de mușchi:
Aici am fost rănit, făcându-mi datoria
pentru Neam și Țară”*

**Aceste rânduri au fost scrise de comandorul de marină
Virgil Alexandru Dragalina, fiul generalului Ioan Dragalina,
cel supranumit Eroul de la Jiu!**

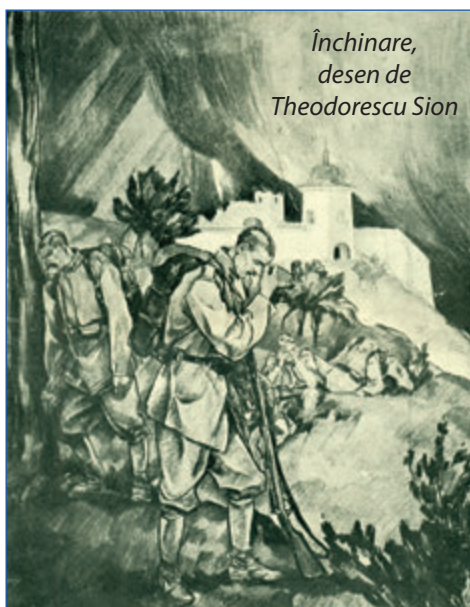
La 24 august 1920 a fost adoptată Legea pentru cinstirea memoriei eroilor căzuți, prin care s-a instituit Ziua Eroilor ca sărbătoare a Recunoștinței și eroismului românesc. Ziua Eroilor coincide cu sărbătoarea Înălțării Domnului.

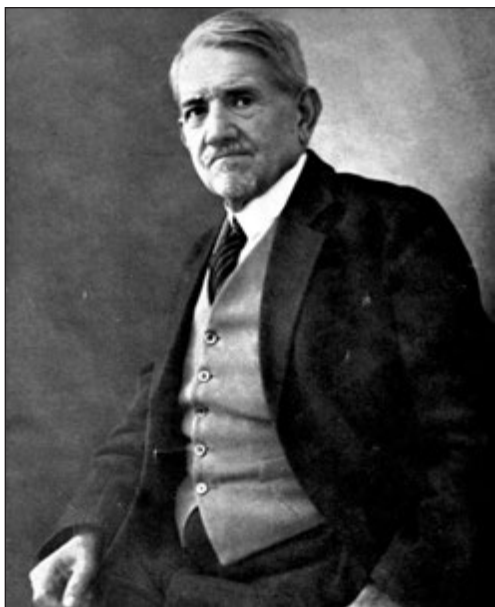
Ziua Eroilor. Programul unei sărbători în anii interbelici

Ceremonialurile zilei respective aveau următorul program: între orele 9-10, dimineața, procesiuni religioase în fiecare oraș sau comună, pornind dintr-un punct sau mai multe puncte spre cimitirele sau mormintele eroilor, unde se țin cuvântări, se defilează și se depun coroane de flori. La aceste ceremoniale sunt invitate toate autoritățile civile și militare și toate instituțiile și societățile particulare, astfel: a) Guvernul cu delegații săi; b) Legațiunile cu personalul; c) Toate Comandamentele armatei; d) Toate Corpurile de trupă cu efectivul, pe cât posibil complet și întreg corpul ofițeresc; e) Toate autoritățile civile și tot corpul funcționarilor publici; f) Toate autoritățile școlare și bisericești cu întregul cler în odăjdii; g) Corpul profesorilor universitari, secundari, institutori, învățători; h) Toate societățile studențești și școlile de specialiști; i) Magistratura, baroul; j) Societățile corale și culturale, Presa, scriitorii etc.; k) Liceele și toate școlile secundare de stat sau particulare, fără diferență de confesiune sau naționalitate, cu toți profesorii; l) Școlile primare și orfelinatele cu personalul și profesorii respectivi; m) Societățile de veterani și invalizii

de război, ofițeri sau grade inferioare cu drapele și toți membrii; n) Societățile care au luat ființă după urma războiului, ca I.O.V., văduve și orfani de război etc.; o) Toate societățile existente și comunitățile de orice fel, cu toți membrii, având steagul societății și insignele ei; p) Delegați ai instituțiilor particulare de cultură și economie; r) Corporațiunile și societățile de meseriași." (Statutul Societății „Mormintele eroilor căzuți în război”, Ministerul de Război, Editura Răsăritul, București, 1921, p.44-45).

Ordinea de încolonare în cadrul procesiunilor era stabilită în fiecare an pe baza unui program special, afișat din timp. Ceremonialul cuprindea două părți, cu următoarea desfășurare: **dimineața**, adunarea invitaților și sosirea oficialităților la locul de pornire în procesiune; intonarea Imnului Regal; oficierea Doxologiei (Tedeumul) de către întregul cler, cu pomenirea eroilor morți, pe timpul slujbei fiind acompaniați de coruri și cântăreți speciali; după Tedeum, procesiunea se punea în mișcare spre cimitirele eroilor, pe tot parcursul fiind însoțită de cântece de fanfare și de coruri care intonau imnuri patriotice și religioase. Marșurile trebuiau să aibă un ton optimist, ziua eroilor morți având menirea de a simboliza triumful și reîntregirea neamului. Atmosfera de sărbătoare era susținută și de o pavoazare adecvată, cu cât mai multe drapele, fiecare clasă de elevi avea drapelul ei. La cimitir, în fața mormintelor, după o scurtă slujbă religioasă, aveau loc cuvântări ale reprezentanților instituțiilor locale, apoi se depuneau flori, se defila în fața mormintelor sau a monumentelor, în sunetul muzicilor, timp în care se trăgeau salve de artilerie. Foarte important era momentul dintre orele 10.30-10.40, când, timp de 10 minute, înceta orice activitate în țară; **după-amiază**, se desfășurau serbări și festivaluri cu caracter patriotic, organizate de instituțiile oficiale și particulare de cultură. Muzicile militare susțineau programe în piețele publice sau în alte locuri fixate de comitetele organizatoare. Seara, în orașe, se organiza retragerea cu torțe, iar la sate, retragerea cu brazi luminați cu lumânări. ■

Constantin Bacalbașa

Constantin BACALBAȘA (1856–1935). Ziarist cunoscut și apreciat în epoca de început a României moderne, fondator de publicații, a lăsat posterității o captivantă cronică a „Bucureștilor de altădată”. A fost, cum el însuși spunea, „un povestitor al trecutului nostru istoric”. A colaborat, sporadic, și la revista „România eroică”. Crezul său profesional este exprimat într-o frază: „N-am avut altă grijă decât să scriu adevărul asupra trecutului, fiind cât mai complet despre fapte și cât mai nepărtinitor despre oameni.”

La înălțimea sufletească a morților eroici

dăruit întotdeauna slavă; pentru cei morți apărând patria, popoarele au ridicat temple. Dinaintea jertfei supreme se pleacă capetele și conștiința omenirii întregi.

În vremea marelui război neamul românesc s-a înălțat din jertfa sutelor de mii de vieți. În fața celor mai spăimântătoare unelte omorâtoare, soldații României au mers cu piepturile descoperite; dacă n-aveau căști de oțel sau paveze care să-i acopere, în schimb aveau armătura dinăuntru, oțelul sufletească care i-a dus la glorie prin moarte.

Avem undeva sicriul soldatului necunoscut, simbol, tainic simbol, cu atât mai vorbitor cu cât este mut. Tăcerea lui solemnă vorbește tuturor sufletelor românești și spune neamului căci datorează înălțarea sutelor de mii de eroi care au creat România mare cu moartea pre moarte călcând.

În gloria eternă a muri este a trăi. De aceea avem “Ziua Eroilor”. Aceasta va trebui să fie marea noastră sărbătoare națională. Aceasta va trebui să fie și să rămâie “Ziua sfântă”, răsplătă meritată pentru cei care au căzut, îndemnul înălțător pentru cei care au rămas. Eroii care au căzut pentru patrie, aceștia sunt stăpânii sufletelor noastre, în fața mormintelor glorioase viața se vede mică în fața morții.

A cinsti cu vorbe de laudă pe cei care nu mai sunt e bine, dar ceea ce este încă și mai mare este să pregătim generațiile în succesiune ca să fie la înălțimea sufletească a morților eroici. ■

Constantin Bacalbașa

(Din “Cultul Eroilor Noștri”, 1927)

Omenirea din toate timpurile a prețuit drept cea mai înaltă virtute sacrificiul vieții. Dacă Hristos n-ar fi murit pe cruce n-ar fi creat o religie. Nici învățămintele lui, nici minunile pe care ni le-a transmis, legende de-a lungul veacurilor, nici geniul reformatorului nu l-ar fi îndumnezit. Ar fi rămas poate eternității cel mult ca un mare om nepieritor prin fapte, dar niciodată un Dumnezeu al celei mai nobile esențe omeniești. Convențiile sociale au creat multe bunuri superlative. Demnitatea, onoarea, recunoștința ori devotamentul sunt mari atribute ale fapturii noastre slăbănoage, dar nimic nu poate sbura până la înălțimea vieții. Din numărul nemărginit al atâtor lucruri active, tot viața rămâne suprema manifestare a materiei eterne.

Acesta este cuvântul pentru care în toate vremurile și la toate popoarele cei morți cu faima în războaie au fost încredințați posterității încununați cu Aureola celor aleși.

Avem sub ochii noștri o strălucită izbândă a jertfirii de sine în persoana aviatorului american care a trecut în sbor oceanul. Acesta este un erou al zilei.

Dar eroismul său nu-l determină nici recordul sportiv, nici înțâietatea călătoriei, nici puterea fizică dovedită, dar numai hotărârea neînfrântă de a-și jertfi viața. Curajul aviatorului Lindberg și disprețul său de moarte au făcut dintr-un simplu muritor un erou.

Celor morți în slujba marilor idealuri omenirea le-a

Coperta revistei *Cultul Eroilor Noștri*, 1924.

O zi ca oricare alta?

În întreaga țară, clopotele au început să sune mai vremelnic ca niciodată. Glasul lor pare schimbat, mai sonor și mai duios. Privirile tuturor se îndreaptă spre clopotnițele cenușii ale bisericilor. Fiecare pare că se întrebă dacă nu cumva mâini nevăzute, mâinile cunoscute ale scumpilor dispăruți sunt acelea care dau clopotelor, în ziua aceasta, legănări neobișnuite și sonorități ciudate de dlasuri omenești, chemând sufletul celor de jos spre limpezile înălțimi sle cerului...

E "Ziua Eroilor"! E ziua cinstirii nemuritorilor neamului! De aceea nu-i sat cât de îndepărtat sau pierdut prin brărașagul nesfârșit al Dunării, sau prin văgăunile munților, nu e colibă cât de umilă și suflet cât de simplu, care să nu știe că astăzi trebuie cinstiți Eroii Neamului.

...Au trecut șase ani de la încheierea păcii care

puse capăt celui mai mare prăpăd pe care l-a cunoscut omenirea. Șase ani și-au scurs zilele și uitarea peste ruinele războiului... În toate țările Apusului, pacea și-a reluat obiceiurile-i blânde și tihnite; câștigând pe oameni și făcându-i să uite durerile trecutului, pentru bucuriile viitorului.

Numai la noi, însă, liniștea nu găsește nicăieri găzduire; durerile în loc să se stingă, pierind, devin tot mai adânci și chinuitoare; și chiar deasupra mormintelor, buruienile neplivite amintesc asprimea sufletelor, în loc de bunătatea care se cade să se reverse în pioase îngrijiri peste ele.

Numai la noi jalea războiului nu s-a isprăvit încă. S-ar părea că blesteme nesfârșite ne-au urșit la chinuri continue...

Războiul continuă deci...

Se pare că n-au fost de-ajuns sutele de mii de morți rămași pe câmpurile de luptă. Acum trebuie să piară toți ai lor, pentru ca să nu mai rămână nici o urmă din neamul vitejilor. Și cei scumpi lor pier. Copii grămădiți în orfelinate cunosc toate chinurile părăsirii; iar mamele îndurerate, soțiile lipsite de sprijinul celui scump se zbat în lipsuri și suferință...

Este războiul mizeriei morale, cu atât mai dureros pentru noi cu cât nici un alt neam, nici dintre cele învingătoare, nici dintre cele învinse, nu-l cunosc și nu-l duc ca noi.

Pentru ce oare? De unde această pedeapsă asupra noastră?

Sunt fapte pe care nu le înțeleg decât acei ce nu și-au pierdut încă din suflete credința. Aceia încă au arma cu care să lupte și să biruie. Ceilalți, nu, și de aceea vor pieri!

Suferim păcatul de a nu fi încă pregătiți sufletește pentru vremurile mari pe care le trăim. Din minunata bogăție și frumusețe a pământului nostru noi n-am văzut decât floarea și n-am căutat decât bogăția lui.

Nici pământul țării nu l-am cinstit cum se cuvenea...

"Vor învia oare marile amintiri de glorie? Își va aminti oare poporul și conducătorii lui la aceste chemări prelungi de clopote și datoriile lui de pietate față de morții neamului? Își va ridica el oare odacă cu privirile și sufletul spre cer, înțelegând că numai prin bunătate și milostenie se va înălța

la timp acolo, în loc să ia drumul chinurilor subpământene? Va înțelege el oare glasul morților eroi, care-i vorbește prin sunetul duios al clopotelor?

Doamne! Doamne! luminează-ne sufletul întunecat și întoarce-l din rătăcirea în care se află, spre căile tale! Iartă-ne greșelile față de morții glorioși ai neamului și de marea lor înfăptuire și dă-ne puterea să-i urmăm pe drumul jertfei de sine pentru binele Neamului și cinstea Țării!

Clopoțele sunt fără încetare! Dar înspre cimitirele în care sunt cinstiți eroii nu merg decât șiruri de femei cernite și copii îngălbeniți de suferință. Sunt procesiunile de mironosițe angelice, sunt sfintele neamului nostru. Lor numai lor li se vor arăta în "ziua aceasta" - sfinții neamului, cum li s-a arătat îndureratelor femei, pe drumul Damascului, Mântuitorul.

Nouă, celorlalți, nu! Și până atunci, până nu ne vom schimba sufletul, până ce nu vom merge și noi alături de ele ca să cinstim pe eroii neamului, până atunci clopoțele ce vor suna "Ziua Eroilor" vor vesti nu bucuria victoriei și binefacerile ei, ci numai jalea războiului, care continuă secerișul nemilos în brazdele adânci ale neamului românesc. ■

"Cultul Eroilor"

La Mărășești, desen
de Theodorescu
Sion

PRO MEMORIA

Aici se odihnește ceea ce crima și impietatea au lăsat din trupul cel sfânt al lui Mihai Voievod cel Viteaz, iar sufletul lui trăiește în sufletele unui neam întreg, până ce scripturile se vor îndeplini, când va afla în ceruri odihna dreptilor împreună cu sufletele fericite ale părinților săi care au fost...

Aceste rânduri pot fi citite în biserica Mănăstirii Dealu, Târgoviște. Ele au fost scrise de Nicolae Iorga și au fost așezate, drept epitaf, lângă piatra de mormânt sub care ar fi trebuit să se afle trupul voievodului Mihai Viteazul.

Mormântul Ostașului Necunoscut, readus în 1991 în Parcul Carol

Mormântul Ostașului Necunoscut

Mormântul Eroului Necunoscut simbolizează eroismul anonim, eroismul celor mulți, este, în fapt, o simplă criptă, acoperită cu o lespede de piatră decorată cu sculpturi florale. Pe lespede este încrustat unul dintre cele mai frumoase epitafuri scrise vreodată pe o piatră de mormânt: „**Aici doarme fericit întru Domnul Ostașul Necunoscut, săvârșit din viață în jertfa pentru unitatea neamului românesc. Pe oasele lui odihnește pământul României întregite. 1916-1919**”. Textul aparține istoricului Nicolae Iorga! Ansamblul funerar a fost executat în 1927 după planurile sculptorului Emil Willy Becker.

În perioada interbelică, Mormântul Ostașului Necunoscut din Parcul Carol a devenit loc național de pelerinaj și de reculegere în memoria ostașilor care s-au jertfit pentru întregirea României.

Semnul aducerii aminte

A fost înființat de Societatea «Cultul Eroilor» pentru a cinsti fiecare familie care a avut un fiu căzut în război. Executat din ceramică bronzată sau din bronz, «Semnul Aducerii Aminte» era așezat pe fațada caselor unde au trăit și au învățat să-și facă datoria acești eroi morți pentru Patrie. Modelul, având dimensiunile 42x27 cm, a fost întrebuițat și ca ornament pentru monumente și porți de cimitire ale eroilor.

Mausoleele românilor

Cuvântul mausoleu vine de la numele lui Mausol (377-353 î. Hr.), rege din Caria, Grecia antică, după moartea căruia, soția acestuia i-a construit (351 î.Hr.) un monument funerar magnific la Halicarnas (azi Bodrum, în Turcia). Considerat una din cele Șapte minuni ale lumii antice, monumentul nu s-a păstrat, fiind distrus de un cutremur înainte de anul 1494, în schimb a dăinuit cuvântul *mausoleu*, fiind preluat în mai toate limbile. În categoria mausoleelor intră, de regulă, construcțiile de dimensiuni mari, cu o înfățișare maiestuoasă, prevăzute cu cripte și osuare în care sunt adăpostite rămășițele celor căzuți.

Mausoleul Eroilor de la Buzău. Ridicat din inițiativă locală, a fost inaugurat în 1930. Adăpostește osemintele a 7 867 de eroi necunoscuți din războiul din 1916-1918.

Mausoleul Eroilor de la Focșani. Construit, cu întreruperi, între anii 1927-1937, cu sprijinul Societății „Cultul Eroilor” și al oficialităților locale, după un proiect al arhitectului State Baloșin.

Mausoleul Eroilor de la Giurgiu. Construit între 1926 și 1934 la inițiativa filialei Societății „Cultul Eroilor”, după un plan al arhitectului State Baloșin,

a fost inaugurat în 1939, cu prilejul sfințirii capelei eroilor, a cărei construcție a început în 1927.

Mausoleul Eroilor de la Mateiaș. Ridicat între anii 1928-1935, de constructorul De Nicolo, după proiectul arhitectului Dumitru Ionescu Berechet.

Mausoleul Eroilor de la Mărășești. Este cel mai impunător din țară. Realizat după planurile arhitecților George Cristinel și Constantin Pomponiu, între anii 1923-1938, a fost inaugurat la 18 septembrie 1938.

Mausoleul Eroilor de la Mărăști. Construit din

inițiativa Societății „Mărăști”. Piatra fundamentală a mausoleului a fost pusă la 10 iunie 1928, la cota 536, unde s-au purtat cele mai înverșunate lupte în vara anului 1917.

Mausoleul Eroilor de la Soveja. Construit între 1927-1929, din inițiativă locală și cu ajutorul Societății „Cultul Eroilor”.

Mausoleul Eroilor de la Târgu Ocna. Construit între anii 1925-1938, din inițiativă locală, după proiectul arhitectului Constantin Ciogolea.

Mausoleul Eroilor de la Toplița. Construit cu sprijinul Societății „Cultul Eroilor” în anul 1939, adăpostește osemintele a 771 de eroi români.

Mausoleul Eroilor de la Tulcea. Ridicat din inițiativă locală, cu sprijinul Societății „Cultul Eroilor”. Pe frontispiciul portalului se află inscripția: *1916-1918. Mausoleul unor eroi din Reg. 33 și 74 Inf.*

Mausoleul Eroilor de la Comana. Construit în 1932, din inițiativa Societății „Cultul Eroilor”, în incinta Cetații medievale și a Mănăstirii Comana, județul Giurgiu.

Unii istorici includ în această categorie și alte opere comemorative de război, cum ar fi:

Mausoleul Eroilor de la Oituz. Ridicat din inițiativă locală, a fost inaugurat în anul 1924. Operă a sculptorului Vasile Ionescu-Varo.

Mausoleul Eroilor de la Predeal. Construit în anul 1938, din inițiativă locală și cu sprijinul Societății „Cultul Eroilor”.

Mausoleul Eroilor „Galata” din Iași. Ridicat între anii 1929-1930, din inițiativa Societății „Cultul Eroilor”, pe baza proiectului inginerului Henri Coandă, cu fondurile colectate prin subscripție publică.

Mausoleul Eroilor de la Ghencea, București. Construit în incinta Cimitirului Militar Ghencea din inițiativa și cu sprijinul „Așezământului Regina Maria pentru Cultul Eroilor”. În toamna anului 1928 au fost aduși aici primii 178 de eroi, exhumați din cimitirul de onoare *Pro Patria*. Pe plăcile de marmură, fixate pe zidurile a două construcții simetrice, sunt inscripționate numele a peste 2.200 de eroi, iar în cripte au fost introduse rămășițele pământești a 1009 eroi necunoscuți, care au căzut în toamna anului 1916 pe Neajlov și pe Argeș, în „Bătălia pentru București”.

Mausoleul de la Odorheiu Secuiesc

În afara teritoriului țării au fost ridicate două mausolee în memoria eroilor români căzuți în Războiul de Independență din 1877-1878. Este vorba despre:

Mausoleul de la Grivița (Bulgaria). A fost amenajat, în 1902, la inițiativa Regelui Carol I (1866-1914), „pentru vitejii soldați români căzuți la Grivița” în Războiul de Independență din 1877-1878. Osuarul adăpostește osemintele a 1.300 de eroi români.

Mausoleul de la Plevna (Bulgaria). A fost inaugurat la 16 septembrie 1907 în memoria eroilor români și ruși căzuți în Războiul din 1877-1878. Monumentul adăpostește osemintele a 1.725 de eroi români. ■

Troițele

Cele mai vechi și mai frumoase monumente comemorative pe care le avem sunt troițele de piatră în formă de cruce monumentală. De la Radu Negru și până la Șerban Cantacuzino, urmașul lui Mihai Viteazul, acestea au fost monumentele cele mai de seamă ridicate pentru preamărirea eroilor noștri. Crucea de la Gemenea din Dâmbovița, ridicată de frații Buzzești întru preamărirea lui Mihai Viteazul și a neamului său; marea cruce – adevărată minune de artă – ridicată de Șerban Cantacuzino la Călugăreni, la fostul pod de pe Neajlov; crucea de la Telega-Prahova, ridicată de Știrbey Vodă; crucea din poarta Mitropoliei, ridicată de Constantin Brâncoveanu în amintirea tatălui său, pe locul unde i-au tăiat capul turcii la 1682...

*Boldești-Scăieni, 1921.
Crucea lui Ștefănescu.
Foto din arhiva lui
Radu Greceanu,
București.*

Strofe

Semnul din frunte

**Neamul meu și-a dus crucea
 Prin toate rănile pământului,
 S-a aplecat să-și are țărâna
 Din care s-a născut neștiut.
 Și când să strângă spicul în pumn
 Iar s-a arătat din noapte urgia.
 Gol și singur mereu s-a trezit
 Abia ținându-se de munți
 Să nu-l ia la vale puhoiul.
 Dar și-a făcut țara din cioburi
 Ungându-le pe margini cu sânge
 Iar crucea înaltă a durerii
 Și-a suit-o cu spinarea spre cer.
 A pus-o Caraimanului în frunte,
 Simbol al nesfârșirii românești
 În semnul dintre Testamente.
 Ridici privirea către Dumnezeu
 Istoria te-apasă pe umeri
 Și-n valea în care mai ești
 Ți-aduci dintr-odată aminte
 Că dator pământului fiind
 Nu poți muri niciodată!**

Grigore Buciu

1 august 1940. Prin Legea asupra regimului mormintelor și operelor comemorative de război, Societatea „Cultul Eroilor” își schimbă denumirea în Așezământul Național „Regina Maria” pentru Cultul Eroilor, devenind instituție a Statului.

8 iunie 1948. În baza Decretului nr. 48 al Marii Adunări Naționale din 29 mai 1948 și a Deciziei Consiliului de Miniștri nr. 297 din 8 iunie 1948, Așezământul „Cultul Eroilor” este desființat, patrimoniul său fiind trecut la Ministerul Apărării Naționale.

1949. Prin Decretul-lege nr. 71, Ziua Eroilor este stabilită pentru data de 9 mai.

19 iulie 1952. Prin Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 948 se decide: Cimitirele eroilor ostași români, precum și cimitirele eroilor ostași ai armatei sovietice căzuți în războiul antifascist și aflate pe teritoriul Republicii Populare Române vor fi îngrijite și administrate de către comitetele executive ale sfaturilor populare sau orășenești în raza cărora se găsesc.

22 spre 23 decembrie 1958. Monumentul funerar al Eroului Necunoscut este strămutat, noaptea, la Mausoleul de la Mărășești.

6 august 1968. Prin circulara Consiliului de Miniștri nr. 17632 și prin Proiectul de H.C.M. „privind trecerea cimitirelor eroilor români și sovietici din administrarea sfaturilor populare în administrarea M.F.A”, se încearcă o reconsiderare a acțiunilor de cinstire a eroilor și a regimului operelor comemorative de război, ajunse, în câțiva ani, la o stare deplorabilă. În aceste condiții, se înființează *Secția Tradiții Eroice* din Direcția Superioară Politică a Armatei.

18 septembrie 1974. Este inaugurat Monumentul Ostașului Român din orașul Sf. Gheorghe, județul Covasna.

23 octombrie 1975. Prin Decretul Consiliului de Stat nr. 117 este reglementat regimul mormintelor și operelor comemorative de război.

12 martie 1991. În România postdecembristă, prima inițiativă de revigorare a tradiției recunoștinței față de eroi a avut loc prin înființarea, la 21 martie 1991, a Societății Cultul Eroilor, din Cluj, care a primit personalitate juridică la 12 aprilie 1991, ca organizație apolitică, nonprofit, cu caracter patriotic, cultural și spiritual.

27 martie 1991. Se înființează *Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor*, filiala județului Neamț.

26 octombrie 1991. Mormântul Eroului Necunoscut este readus în București și este reamplasat în Parcul Carol I.

19 octombrie 1991. Se înființează

Monumentul Eroilor
Cavaleriei de la Oituz

Statuia
"Grănicerul
de veghe",
Fălticeni

Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, filiala județului Constanța.

19 noiembrie 1991. Se înființează, la București, „Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor”, sub egida căruia se vor constitui filialele județene. Organizația funcționează sub patronajul Ministerului Apărării Naționale și sub oblăduirea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române.

25 noiembrie 1991. Se înființează Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, filiala județului Maramureș.

20 decembrie 1991. Se înființează Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, filiala județului Bistrița Năsăud.

20 ianuarie 1992. Se înființează Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, filiala județului Sălaj.

24 ianuarie 1992. Se înființează Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, filiala județului Galați. Se înființează Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, filiala județului Vaslui.

25 ianuarie 1992. Se înființează Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, filiala județului Argeș.

2 februarie 1992. Se înființează Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, filiala județului Mureș.

4 februarie 1992. Se înființează Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, filiala județului Vâlcea.

5 februarie 1992. Se înființează Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, filiala județului Brăila.

20 februarie 1992. Se înființează Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, filiala județului Botoșani.

28 februarie 1992. Se înființează Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, filiala județului Alba.

3 martie 1992. Se înființează Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, filiala județului Vrancea.

5 martie 1992. Se înființează Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, filiala județului Gorj.

5 aprilie 1992. Se înființează Comitetul

Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, filiala județului Mehedinți.

29 aprilie 1992. Se înființează

Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, filiala județului Dolj.

22 iulie 1992. Se înființează *Comitetul*

Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, filiala județului Bacău.

8 septembrie 1992. Se înființează

Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, filiala județului Suceava.

1992. Se înființează *Comitetul*

Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, filiala Caraș Severin.

1992. Se înființează *Comitetul*

Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, filiala județului Covasna.

27 ianuarie 1993. Se înființează

Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, filiala județului Iași.

2 martie 1993. Se înființează *Comitetul*

Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, filiala județului Buzău.

15 mai 1993. Se înființează *Comitetul*

Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, filiala județului Ialomița.

12 august 1993. Se înființează

Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, filiala județului Olt.

15 noiembrie 1993. Se înființează

Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, filiala județului Prahova.

7 august 1994. Stația de cale ferată

„Doaga” primește denumirea „General Eremia Grigorescu”. Are loc festivitatea dezvelirii basoreliefului turnat în bronz cu chipul generalului, precum și a unei plăci comemorative.

15 august 1994. Se înființează

Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, filiala județului Dâmbovița.

25 octombrie 1994. Se înființează

Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, filiala județului Brașov.

29 octombrie 1995. Are loc

ceremonialul militar și religios pentru rebotezarea stației Ghilvaci cu numele „General Gheorghe Avramescu”. Este dezvelit basorelieful turnat în bronz cu chipul generalului, precum și o placă

Monumentul
Eroilor de la
Turtucaia

Brăila.
Monumentul
Eroului Ion
Mușat

comemorativă din marmură.

6 iunie 1996. Festivitatea dezvelirii și sfințirii Monumentului General Ioan Dragalina, din localitatea cu același nume, ridicat prin grija Biroului Executiv Central al ANCE cu sprijinul Protoereului județului Călărași, Preot Dumitru Păun.

8 august 1996. Are loc ceremonialul militar și religios pentru rebotezarea stației Unghenii de Mureș cu numele „General Nicolae Dăscălescu”. Sunt dezvelite basorelieful în bronz cu chipul generalului și o placă comemorativă din marmură.

28 august 1997. Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor și-a schimbat denumirea în Asociația Națională Cultul Eroilor.

27 septembrie 1997. Ceremonie de sfințire a Cimitirului „Șarja de la Prunaru” din satul Prunaru, comuna Bujoreni, Teleorman, amenajat la inițiativa ANCE, după un proiect propriu, împreună cu Consiliul Județean Teleorman, ambele contribuind cu fonduri bănești.

23 aprilie 1999. Are loc ceremonialul militar și religios de rebotezare a stației de cale ferată Preajba cu numele „Sublocotenent Ecaterina Teodoriu”. Sunt dezvelite basorelieful în bronz cu chipul Eroinei de la Jiu și o placă comemorativă din marmură.

21 mai 1999. Are loc ceremonialul militar și religios de rebotezare a stației de cale ferată Băcești cu numele „Mareșal Constantin Prezan”. Sunt dezvelite basorelieful în bronz cu chipul mareșalului și o placă comemorativă din marmură.

23 aprilie 2000. Se înființează *Asociația Națională Cultul Eroilor, filiala municipiului București*.

6 iunie 2002. La Palatul Cercului Militar Național din București are loc adunarea festivă cu ocazia împlinirii a 5 ani de la reluarea activității revistei „România Eroică”. La eveniment este prezent și poetul basarabean Grigore Vieru.

30 septembrie 2003. Este adoptată Legea nr. 379 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război, în baza căreia se înființează Oficiul Național pentru Cultul Eroilor (ONCE) – organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Guvernului (ulterior, a Ministerului Apărării Naționale). Totodată, „se proclamă Ziua Eroilor sărbătoare națională a poporului român cea de-a patruzecă zi de la Sfintele Paști, Ziua Înălțării Domnului Iisus Hristos, potrivit tradiției românești”.

29 aprilie 2004. Hotărârea de Guvern nr. 635 pentru aprobarea Regulamentului

de organizare și funcționare a Oficiului Național pentru Cultul Eroilor.

15 iunie 2004. Se înființează Oficiul Național pentru Cultul Eroilor, în baza Legii nr. 379/2003 și a HG nr. 635/2004, continuatorul Societății *Mormintele Eroilor căzuți în Război*.

24 ianuarie 2005. La Muzeul Militar Național din București are loc festivitatea de înmânare a Ordinului „Meritul Cultural” și „Medalia „Meritul Cultural” clasa a III-a unui număr de 25 de membri ai ANCE.

8 noiembrie 2005. Este semnat, la București, Acordul între Guvernul României și Guvernul Federației Ruse privind regimul juridic al mormintelor și operelor comemorative de război românești aflate pe teritoriul Federației Ruse și rusești aflate pe teritoriul României.

28 octombrie 2006. Are loc ceremonia sfințirii Cimitirului (parcele) Eroilor Români de la Sommerein (Austria), reabilitat cu sprijinul financiar al ONCE. Aici își dorm somnul de veci circa 200 de militari români morți în lagărul de prizonieri din localitate în anii 1944-1945.

22 noiembrie 2006. Legea nr. 429 pentru modificarea Legii nr. 379/2003 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război.

25 noiembrie 2006. Are loc o nouă ceremonie de strămutare a Mormântului Ostașului Necunoscut la locul inițial, din 1923, pe esplanada din fața Memorialului Eroilor Neamului.

5 decembrie 2006. Are loc ceremonia dezvelirii și sfințirii Monumentului eroilor români de la Zwickau (Germania), restaurat cu finanțarea ONCE. Situat în cimitirul central din localitatea respectivă, monumentul străjuiește mormintele a 217 militari români morți în lagărul de prizonieri din Zwickau în anii 1917-1918.

7 martie 2007. Hotărârea de Guvern nr. 252 pentru modificarea Regulamentului de organizare și funcționare a Oficiului Național pentru Cultul Eroilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 635/2004.

13 iunie 2007. Hotărârea nr. 588 pentru modificarea Regulamentului de organizare și funcționare a Oficiului Național pentru Cultul Eroilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 635/2004.

10 octombrie 2007. Prin Hotărârea Guvernului României nr. 1222, se instituie Ziua Veteranilor de Război din MAPN și MAI, care se sărbătorește, în fiecare an, la 29 aprilie.

3 noiembrie 2007. Este inaugurat Cimitirul Internațional de Onoare „Mircea cel Bătrân” din localitatea Mircea Vodă (jud. Constanța), cel mai mare așezământ funerar de război din România. Amenajat în anul 1926 cu sprijinul Armatei, cimitirul

București.
Monumentul
Infanteriei

București.
Monumentul Eroilor
1916-1919

adăpostește osemintele a peste 5.300 de militari români, ruși, germani, sârbi, bulgari și de alte naționalități, căzuți în luptele din Dobrogea în prima conflagrație mondială. Programul de reabilitare, care a vizat readucerea ansamblului la forma inițială, a fost finanțat de Oficiul Național pentru Cultul Eroilor, de Instituția Prefectului, Consiliul Județean Constanța, Arhiepiscopia Tomisului și Primăria Mircea Vodă.

9 noiembrie 2007. Este semnat, la Budapesta, Acordul între Guvernul României și Guvernul Republicii Ungare privind regimul juridic al mormintelor de război.

21 noiembrie 2007. Este inaugurat noul amplasament al monumentului „Ultimul Străjer al Capitalei” – în fața aeroportului „Aurel Vlaicu” – și are loc ceremonia de reînhumare a osemintelor sergentului erou Păianu Nicolae. Operă a arhitectului Ernest Doneaud, monumentul „Ultimul Străjer al Capitalei” a fost construit în anul 1921 de Societatea „Mormintele Eroilor Căzuți în Război”, fiind amplasat la intersecția DN1 cu Bulevardul Aerogării, acolo unde, la 21 noiembrie 1917, a căzut sergentul Nicolae Păianu în înfruntarea cu patrulele germane care înaintau spre București.

7 decembrie 2007. Are loc ceremonia de sfințire a Mausoleului Eroilor din Giurgiu, restaurat prin grija Oficiului Național pentru Cultul Eroilor și a Consiliului local Giurgiu. Mausoleul – care adăpostește osemintele a 350 de eroi români identificați, 69 de militari germani identificați și 213 ostași neidentificați – a fost construit de Societatea Cultul Eroilor în 1934, fiind inaugurat în anul 1939 cu prilejul sfințirii capelei.

6 martie 2008. Este semnat, la București, „Acordul între Guvernul României și Guvernul Republicii Ungare privind regimul juridic al mormintelor române de război din Republica Ungară și al mormintelor ungare de război din România”. Pe teritoriul Republicii Ungare sunt înhumați peste 13.000 de militari români în 479 de cimitire, dintre care cel mai important ca mărime este cel de la Ostffyasszonyfa (4.718 militari). Pe teritoriul României sunt înhumați 6.199 de militari unguri și austro-ungari, cel mai mare cimitir fiind cel de la Miercurea Ciuc (1.012 militari).

24 octombrie 2008. Are loc inaugurarea Parcelei de Onoare Românești din comuna Cania și a Troiței Eroilor Români din Dealul Epurenii.

25 octombrie 2008. Este inaugurat Cimitirul de Onoare Românesc de

la Micleușeni (Republica Moldova), reconstruit de Oficiul Național pentru Cultul Eroilor în colaborare cu Consiliul Raional Strășeni și cu sprijinul Societății Culturale „Ginta Latină” – filiala Nisporeni. În cimitir sunt înhumați 223 de militari români căzuți în luptele din Valea Dornei în vara anului 1941.

29 noiembrie 2008. Sunt dezvelite primele însemne comemorative realizate de România în Federația Rusă. Cele două monumente – amplasate la Liublino și la Krasnogorsk, un cartier și, respectiv, un oraș satelit al Moscovei – au fost ridicate la inițiativa și cu sprijinul financiar al Oficiului Național pentru Cultul Eroilor pentru a marca spre neuitare jertfa prizonierilor de război români căzuți pe pământ rusesc în timpul și după încheierea celui de-al Doilea Război Mondial.

1 decembrie 2008. Are loc ceremonia de dezvelire a *Monumentului eroilor români* din localitatea Branik (Slovenia) ridicat în memoria celor 47 de militari români înhumați în cimitirul local precum și în amintirea celor peste 500 de prizonieri și a miilor de eroi români morți pe câmpurile de luptă din Slovenia (1915-1918), ca soldați k.u.k. (trupe cezaro-crăiești).

21 septembrie 2010. Are loc ceremonia de inaugurare a Cimitirului Românesc de Onoare din comuna Vărzărești, raion Nisporeni, Republica Moldova. Proiectul de reconstrucție a acestei necropole de război, în care sunt înhumați 178 de militari români căzuți în luptele pentru eliberarea Basarabiei și a nordului Bucovinei în vara anului 1941, s-a desfășurat în perioada noiembrie 2009-septembrie 2010, prin implicarea financiară a Oficiului Național pentru Cultul Eroilor, în colaborare cu Consiliul Raional Nisporeni și Primăria Comunei Vărzărești, precum și cu Societatea „Ginta Latină”, filialele Sângeorz-Băi și Nisporeni.

9 aprilie 2011. Are loc ceremonia de reinaurare a *Parcelei eroilor români* din Cimitirul Militar din Haguenau, regiunea Alsacia, Franța, proiect realizat prin contribuția financiară a Oficiului Național pentru Cultul Eroilor și cu implicarea Parohiei Ortodoxe Române de la Strasbourg și împrejurimi, precum și a Consulatului general al României la Strasbourg. Aici sunt înhumați 472 de eroi români care au murit ca prizonieri în Primul Război Mondial.

19 august 2014. Prin sentință judecătorească, Asociația Națională Cultul Eroilor a primit dreptul de a purta titlul onorific de „Regina Maria”, fiind recunoscută ca asociație de utilitate publică (H.G. nr. 698 din 19.08.2014).

Craiova.
Mormântul
elevului Amilcar
Săndulescu

VITRINA CU CĂRȚI

Marele Premiu "Comandor Virgil Alexandru Dragalina"

Ion I. Solcanu, *Un erou din Războiul de Întregire a României: Regimentul 9 Vânători*, Editura Junimea, Iași, 2018

Avem în față o lucrare în format mare, cu o bogată ilustrație cartografică, prin care suntem introduși în atmosfera tensionată extrem de dificilă a armatei angajată în Marele Război. Este o abordare importantă, unică în felul ei, de natură monografică despre o unitate de elită a Armatei Române: Regimentul 9 Vânători.

Scrisă cu pasiune și talent, într-un stil cursiv, care îl cucerește pe cititor, fără a-i încălca memoria cu date istorice, lucrarea ne face să urmărim, ca într-un roman bine scris, itinerariul parcurs de această unitate, din prima până în ultima zi de război.

Unitatea de vânători, în formula ei incipientă, și-a făcut ucenicia de front, în al doilea război balcanic, fără a angaja, cum bine se știe, lupta efectiv. A făcut însă cunoștință cu atmosfera de război, ceea ce a fost și bine, și rău pentru ea. Bine, pentru că a deprins experiența marșului într-un teritoriu inamic, și rău, pentru că ofițerii și-au făcut o imagine greșită despre luptătorii bulgari, subestimându-i, ceea ce indică o undă de superficialitate. Regimentul se afla în Dobrogea și intră în luptă în prima zi de război, pe 15 august 1916, cu entuziasm și emfază. Ofițerii se îmbracă în uniformă de paradă, cu cizme lăcuite și pleacă la război. Urmarea: morți, răniți, prima înfrângere.

Primele zile de război pentru o armată care nu are exercițiul real al frontului se soldează cu pierderi mari. S-a întâmplat și în al doilea război mondial, când armata a trecut Prutul.

Ofițerii vânători își revin repede sub presiunea trupelor bulgaro-turco-germane, care aveau deja exercițiul războiului. Regimentul 9 Vânători se angajează într-o luptă neînțetată, înregistrând victorii și multe înfrângeri și pierderi masive de efective, în ciuda refacerii permanente.

Autorul cărții nu se concentrează doar pe acțiunea strictă a regimentului.

Dimpotrivă, ne oferă o viziune de ansamblu asupra evoluției frontului din Dobrogea, până la retragerea peste Dunăre, la Brăila, apoi asupra desfășurării bătăliei pentru apărarea Capitalei și așa mai departe până în final, când este surprinsă retragerea din Ungaria.

Panoramarea luptelor din Dobrogea este făcută cu multă acuratețe, din unghiuri diferite, ceea ce este un mare avantaj pentru cititorul neistoric de profesie, care poate să vadă în diacronie marile efort pe care l-au făcut militarii pentru apărarea țării. O disperare sublimă soldată cu nenumărate jertfe, presărată cu dezamăgiri, cu speranțe renăscute și cu o îndârjire fără seamăn, în condițiile în care aliatul rus nu se angajează în luptă. Autorul nu-și manifestă poziția față de el, ci lasă pe ici pe colo informații necomentate care te lasă să înțelegi singur că lipsa de loialitate costă mult într-o coaliție militară. De altfel, românii și-au dat repede seama că nu se poate conta pe ruși, ceea ce s-a verificat dureros și în bătăliile din Moldova, din vara anului următor. Chiar Regina Maria notează în amintirile ei, că rușii nu sunt un aliat loial.

Obosit, decimat, alungat din Dobrogea, Regimentul 9 Vânători își recapătă repede forțele și își conștientizează mereu importanța și rolul în economia generală a războiului. Ca atare, în doar șase zile ajunge la Pitești și de acolo pe frontul de sud, în apărarea Bucureștilor. Comandantul, colonelul Gheorghe Rasoviceanu, este el însuși un ofițer de excepție care știe să-și organizeze și să-și însușească oamenii, motivându-i pentru luptă. Uneori, entuziasmul patriotic este atât de mare încât își depășesc limitele stabilite, nu fără succes parțial, dar care în economia generală a strategiei de apărare nu pot fi valorificate.

Cedează sub presiunea uriașă în efectivă și superioritate tehnică, însă nu renunță niciodată să apere cu îndârjire fiecare pas pe care îl fac înapoi. Căderea documentelor strategice de luptă în mâinile nemților anulează elementul surpriză care jucase până atunci un rol

important și bătălia pentru București este pierdută.

Regimentul luptă până la Leordeni, Bragadiru, dar apoi e nevoit să se retragă luptând, împreună cu ce mai rămăsese din armata română, în Moldova. Se reface până în iunie 1917, când cu forțe revigorată intră în lupta de la Mărășești.

Apoi se angajează, pe lângă apărarea sectoarelor sale de front, în dezarmarea și expedierea peste graniță, uneori cu angajarea luptei, a trupelor rusești bolșevizate, care se transformaseră în bande de jaf și distrugere într-o Moldovă și așa epuizată de resurse, de boală, de efort și de disperare. Vânătorii sunt cei care-l apără la Iași pe generalul rus Scerbacev de atentatul pus la cale de emisarul lui Troțki, Roșal, venit la Iași cu 80 de matrozi să-l asasineze pe rege, pe premier, să anihileze conducerea armatei și să sovietizeze România. Generalul e pus într-o situație fără precedent, delicată și riscantă, dar gruparea rusească de la Socola trebuie lichidată. O fac vânătorii și expediază pe cei trei mii de soldați ruși, fără victime, peste graniță.

Dar nu peste mult timp regimentul comandat de colonelul Rasoviceanu trebuie să-l ajungă din urmă pe generalul Broșteanu, ajuns la Chișinău, să disciplineze bandele bolșevice și să apere cetățenii tânărului stat democratic de abuzurile revanșarde ale grupărilor bolșevizate. O face din februarie până în

decembrie 1918, ca apoi să se întoarcă în țară și să treacă în Ardeal pentru a apăra Unirea și pe ardeleni de atacurile ungarilor atinși și ei de bolșevism și de umilința pierderii statutului imperial.

Deva, Brad, Munții Apuseni, Traian Mager și regimentul de voluntari "Horea" jură credință României și Regelui pe drapelul de luptă al Regimentului 9 Vânători, apoi pleacă împreună la luptă și îi alungă pe soldații lui Bela Kun din Apuseni. Sunt împreună, în noaptea de

Înviere din 1919, cu lumânări aprinse în jurul bisericii din Beiușul eliberat de teroare.

Regimentul creează un cap de pod peste Tisa, astfel încât trupele române comandate de generalul Moșoiu să poată trece râul și să intre în Budapesta. Un drum presărat de lupte și de jertfe. Din septembrie până pe 16 octombrie are garnizoana în Budapesta, dar, așa cum ordonase regele, nu se comportă ca o armată de ocupație, chiar dacă nu sunt

priviți cu simpatie, ceea ce apare ca firesc după atâtea veacuri de deznaționalizare și de dispreț față de națiunea română aflată în Ardeal.

Istoria Regimentului 9 Vânători, în acești trei ani și jumătate de jertfe, durere, mizerie, oroare, deznădejde, victorie și bucurie, este istoria armatei române în Războiul cel Mare. Iar această viziune complexă - convingătoare și mobilizatoare, fără ideologizări - este meritul autorului: Ion Solcanu. ■

Premiul "Erou sublocotenent Ioan R. Marinescu"

Fundația Universitară „Carol I”, *Eroinele României Mari. Destine din linia întâi*, Editura Muzeul Literaturii Române, București, 2018.

Este o carte eveniment despre rolul jucat de femeile elitei românești, în timpul Marelui Război, apărută ca un gest necesar de recunoștință, cu prilejul aniversării centenarului Marii Uniri.

Un colectiv larg de istorici și cercetători și-au dat mâna într-un efort concertat pentru realizarea acestui proiect, deloc ușor, dar fascinant prin ineditul lui. Au studiat presa vremii, arhivele, documentele prețioase păstrate de familii, memoriile personalităților vremii și însemnările personale ale eroinelor în cauză. A rezultat o lucrare monumentală ca eleganță și prezentare grafică, ilustrată cu un bogat material iconografic, multe imagini fiind puțin cunoscute, altele chiar inedite. Poate nu întâmplător lucrarea își începe seria de imagini cu un timbru ce-i arată pe cei doi suverani, urmat imediat de două drapele de luptă decorate cu ordine și medalii de luptă din Primul Război Mondial, și se încheie cu marea cruce a eroilor de pe Muntele Caraiman.

Între aceste simboluri sunt strânse numele doamnelor din înalta societate, cărora li se alătură și câteva nume de femei din straturile mai de jos, cu poveștile lor de viață, de dăruire și de efort, pentru împlinirea marelui vis al unității naționale.

Este redat și un material semnat de Regina Maria, apărut în 1919, în Magazin ilustrat lunar, sub titlul „Femeile noastre în război”. Este aproape un poem în versuri

albe modul în care suverana vorbește despre curajul acestor Doamne, efortul material pe care l-au făcut și cel fizic pentru a înfrunta mizeria, decăderea provocată de război și deprimarea. Jertfindu-și cu mare demnitate și onestitate liniștea, confortul, bunăstarea conferite de starea lor materială, aceste doamne, fice și nepoate de domnitori, aristocrați, diplomați, doctori, profesori etc. pentru a-și manifesta patriotismul și omenia, într-o situație de criză fără precedent pentru poporul român.

Ceea ce au făcut ele pentru armata română greu încercată de luptele crâncene din acei ani dureroși, pentru societatea românească grav afectată de război, s-a mulat pe mișcarea de emancipare feminină ce s-a născut în România la început de veac. Era în joc spargerea barierelor tradiționaliste care țineau femeia în umbra bărbatului, indiferent de calitățile ei intelectuale și de posibilitățile de a conduce și a decide în egală măsură cu bărbații.

Cu excepția celor mai îndrăznețe, care au devenit avocat în barou, aviator, automobilist, cercetător ori om de scenă, scriitor, artist plastic etc., majoritatea sunt casnice. Însă „casnic” în înalta societate nu înseamnă același lucru ca pentru restul femeilor. Au înființat societăți de binefacere, de propășire prin învățământ a femeilor, de afirmare a valorilor culturale românești, de promovare a unității naționale și a idealurilor de unire. Asociațiile de binefacere și prounioniste care funcționau în Ardeal au avut meritul și rolul de a stimula menținerea identității naționale, în condițiile încercării dure a dualismului de a maghiariza prin măsuri

de forță polivalente națiunile existente în stăpânirea ungurească.

Cartea debutează cu un excelent studiu introductiv, generalizator și de analiză factuală și ideatică, intitulat „Lupta femeilor române pentru formarea și apărarea României Mari”.

O analiză generală a condițiilor în care s-a declanșat războiul, cum s-a rostogolit el peste o lume îmbătrânită, care în cele din urmă s-a spart inexorabil, scaldată într-o baie de sânge și suferință, înseamnă o introducere în context.

România a ieșit din neutralitate cu încredere, speranță și bună-credință, avântându-se peste munții despărțitori, fără să bănuiască nimic din singurătatea pe care o va trăi în acel cumpliment an 1916.

Retragerea, înfrângerile, ocupația rapidă, brutală și fără menajamente, iarna grea, refugiul în Moldova, boala și molimele, mizeria de nedescris, căderea morală, toate la un loc au

împărțit românimea în trei bucăți. Un regat jumătate sub ocupație și teroare, jumătatea oficială înghesuită într-o Moldovă prea strâmtă, în care mai erau și aproape un milion de soldați ruși contaminați de bolșevism, și un Ardeal cu bărbații trimiși pe front, soldați ori ofițeri în armata împăratului și familiile lor rămase acasă, terorizate de unguri, arestate, schingiuite, pribegite pentru vina de a se fi bucurat că sunt români.

În acest context sunt surprinse femeile românce. Se angajează în spitalele de campanie, foarte numeroase și necesare, urmându-le în retragere, dintr-un loc în altul, în mneținerea pe cât se putea a învățământului, a speranței și încrederii în destinul național, în acțiunile caritabile atât de așteptate de văduvele de război, de orfanii de război,

de refugiați, de prizonierii români din lagărele germane din țară, de țărani din zonele de război ce-și vedeau vetrele ruinându-se în flăcări ori sub presiunea jafului german.

Exemplul de comportament al femeilor din elita românească îl dă Regina Maria. Atașată sentimental de poporul român, se comportă în timpul războiului și în anii de după cu o loialitate admirabilă, simțind nevoile, și dorințele, și speranțele acestui neam până în fibrele sale cele mai adânci. Din prima zi de război renunță la eleganța de fotomodel pe care o afișa cu naturalețe, și îmbracă cu aceeași naturalețe uniforma albă a sorei de caritate. Simplă, modestă, dar pe ea la fel de elegantă ca rochia de bal din zilele bune.

Femeile o urmează asumându-și imediat roluri similare și de caritate,

care li se potrivesc și cărora le fac față cu demnitate și eficiență. În lucrarea de față sunt enumerate numele lor, în ordine alfabetică și pe situații, nefind ignorate nici călugărițele din mănăstiri, care au fost trimise la oaste de Mitropolitul primat, ca o datorie a slujitorilor Domnului pentru neamul românesc, pentru soldatul român plecat de acasă să moară pentru Țară. Nici artistele, scriitoarele nu sunt ignorate, chiar dacă unele dintre ele au servit interesele românilor departe de țară.

Orice istoric, orice intelectual interesat de istoria noastră și de modul cum s-a născut România Mare, nu-și poate face o imagine completă despre război, implicare, sacrificiu și loialitate națională, fără a apela la această carte de tip enciclopedic, în sensul dat de Hașdeu acestui gen. ■

Premiul special al juriului

Nicolae Crevedia, *De la seceră la baionetă*, Colecția Biblioteca Giurgiuveană, 2018

Apariția cărții lui Nicolae Crevedia (1902-1978) în ediție princeps este un omagiu adus de fiicele sale, Ioana și Diana, și de Biblioteca Județeană Giurgiu Centenarului Marii Uniri.

Nu este o carte de istorie, ci despre istoria unui sat de câmpie din Vlașca, care și-a trăit emoțiile și necazurile în Marele Război de reîntregire a României.

Sunt amintirile unui om ajuns la maturitate, văzute prin ochii unui copil în pragul adolescenței, despre viața lui în comunitatea sătească a Crevediei, ajuns funcționar fără simbrăie la primăria locală. Din acest motiv ele ies din perimetrul memorialisticii ca gen și se încadrează în categoria romanului, cam în felul în care Ion Creangă a făcut-o cu Amintirile din copilărie.

Cartea începe cu mobilizarea din cel de-al doilea război balcanic, ca un preambul la ceea ce avea să se întâmple în 1916. Vestea îi ajunge pe țărani în timp ce secerau grâu pe moșia boierului. Încetează lucru și pleacă să răspundă chemării regelui care apela la ei pentru apărarea țării: "Cu trențe de opinci în picioare și cămăși curate pe ei, cu pălărie

pe cap, cu trăistile pe șold, porneau oamenii la război. Pe jos porneau."

Este o imagine emblematică a plecării mobilizaților care se va repeta și când începe războiul cel mare, mulți începând să lupte "echipați" chiar așa, și cu mici diferențe, chiar și la al doilea război mondial. E un preambul la echiparea precară a armatei.

Este o carte foarte interesantă și inedită în contextul în care lucrările documentare au făcut aniversarea, prin care putem vedea războiul și trăirea lui, de jos în sus, de la nivelul omului simplu care-l trăiește altfel decât soldatul de pe front și îl vede altfel decât istoricii de mai târziu și statisticile vremii. Este o vreme a frustrărilor în care zvonistica și realitatea se amestecă, dramaticul devine magic și tragedia când se produce este trăită ritualic. Totul este îmbrăcat într-o ironie duioasă din care răzbate însuși modul românesc de a răzbate prin istorie.

Copiii așteaptă sosirea războiului cu nerăbdarea și entuziasmul ludic specific vârstei, văzând în el soldați în spectacol și neconștientizând greutatea și dramatismul lui. Cei câțiva, printre care și autorul, fruntași la învățătură și absolvenți ai școlii primare sunt chemați în administrația locală, luându-și rolul

în serios. Sunt alimentați în orgoliul lor de funcționăria oficială, cu statutul neoficial de cercetași, deci mici ostași ai majestății sale.

Totul pare o operetă jucată cu convingere și credință, în interiorul unei drame generale, dramă acceptată cu naturalețe ca o încercare, ca un dat care trebuie parcurs. Există o naturalețe decentă și familială în societatea țărănească, în care regele și regina sunt un fel de vecini mai deosebiți, dar la fel ca ei. E aceeași atitudine ca și față de Dumnezeu pe care țărani îl crede că pe un strămoș ce umblă pe ulițe să vadă ce mai fac urmașii.

Când moare regele Carol, bunica,

văduvă și ea, se întreabă ce-o face acum regioaica, dacă a rămas singură. O pleca în Malu ei Spart ori va rămâne cu urmașii? Dar e greu să trăiești cu nepoții, filosofează ea pe marginea evenimentului.

Cartea are savoarea unei lumi pe care generația în vârstă a cunoscut-o și o trece oarecum în stratul mitic, și pe care generația tânără n-o înțelege, deși citește cu obstinație "Hary Poter". Scrisă cu mult talent, cu plăcere și cu dorința de

a transmite un mesaj pertinent despre această lume care a dispărut de mult, dar căreia îi datorăm ceea ce suntem astăzi. Te întrebi pe bună dreptate cine e autorul? Ei bine, este tatăl natural al lui Eugen Barbu, scriitor și el, nu prea vizibil în epocă.

Cartea aceasta despre seceră schimbată cu baioneta nu a putut fi publicată cât a trăit autorul, pentru că nu este tezistă, nu este antimonarhică și nu conține nici urmă de dușmănie ori ură de clasă. Ea reflectă o lume

românească reală, prea puțin contaminată propagandistic, nu și neinformată, care a știut să-și accepte destinul, adaptându-se mereu situațiilor și vremurilor, pentru a străbate istoria.

Merită toată considerația ficele autorului care au scuturat manuscrisul de praf, l-au dat luminii tiparului și ne-au îmbogățit nostalgia, făcând totodată un gest pios pentru memoria tatălului, care a văzut războiul reîntregirii cu ochii lui tineri, inteligenți și scormonitori. ■

Paul Adrian Cristescu, *Crucea Eroilor de pe Muntele Caraiman*, Editura Tiparg, 2018.

Ne aflăm în fața unei cărți despre un monument ridicat în memoria eroilor armatei române, căzuți în Marele Război.

E dificil să scrii o astfel de lucrare, în care să îmbini elementele unei realități obișnuite constând din date tehnice și informații despre istoricul construcției, cu alte lucruri care să umanizeze materialul.

Este o a doua ediție a lucrării, adăugită cu noi date necesare, deoarece între timp monumentul ce domină Valea Prahovei a fost trecut de guvern în proprietatea/administrația Ministerului Apărării Naționale, temporar, pentru a putea fi reparat și reabilitat de această instituție. Este un artificiu prin care pot fi alocate legal fonduri și mijloace din bugetul acestei instituții.

De altfel, Armata a investit în anii Centenarului și în renovarea Cimitirului Eroilor din București, situat în ansamblul cimitirelor din Ghencea.

Până a ajunge la subiectul în cauză autorul a fost nevoit să umple paginile cu ceva și a apelat la o istorie a crucii și la o incursiune în istoria eroică a Primului Război Mondial, folosindu-le ca motivații pentru ridicarea monumentului după război și pentru repararea lui, la o sută de ani, după război.

Paul Adrian Cristescu caută crucea cu predilecție în vechiu și Nou testament, forțând de multe ori lucrurile. Caută simbolul cu semnificația lui creștină în partea veche a bibliei, unde

nu prea poate fi găsit, deși cuvântul ca atare este folosit uneori.

Crucea ca simbol fundamental al creștinismului a fost ridicată de părinții bisericii, din nevoi dogmatice și pentru a convinge oamenii, indiferent de clasă socială, stare materială, bogăție ori sărăcie, ci suferința acceptată ca penitență este calea firească de a accede în Împărăția lui Dumnezeu. Crucea este un simbol mai vechi și universal, regăsit cu o anumită semnificație, ori pur și simplu ca motiv decorativ, în toate culturile mari ale lumii. Face parte din matricea spirituală. Autorul relevă semnificația ei orizontală, aceea de a indica punctele cardinale, ceea ce este adevărat, dar trece cu vederea că în primul rând este un semn al soarelui, care vine din neolitic.

Oricum, marea cruce de fier de pe Caraiman este creștină și nu poate fi interpretată decât în acest fel. Ea a fost înălțată de urmași peste durerea morții celor căzuți pentru Patrie, scară pentru înălțarea lor, pe o înălțime națională care ea însăși are valențe simbolice, pentru a ne aminti menirea noastră patriotică. Amintindu-vă de ei, uniți-vă și vegheați să nu se mai ajungă până acolo.

Indiferent cum s-a născut ideea acestui monument, cum a înflorit și a rodit în ceea ce este, el nu reprezintă numai eroii de pe Valea Prahovei. Este a eroilor întregii armate române căzuți pentru apărarea țării și pentru întregirea ei într-un stat unitar român. Ca dovadă că este așa stau și două fapte ale concretului. Monumentul nu a putut fi ridicat doar de comunitatea din Bușteni, pe teritoriul căreia este

și nu poate fi reparat și reabilitat prin efortul primăriei din Sinaia, care îl are în administrare. A fost și este nevoie de o bugetare largă, în care să fie implicată toată populația, prin finanțarea de la bugetul de stat. Fie această bugetare și indirectă, prin mijlocirea Armatei.

Autorul cărții menționează și alte monumente ridicate în același scop, de-a lungul timpului, menite să protejeze identitatea națională, amintindu-ne nouă, celor grăbiți și prea furioși, că pentru a fi ceea ce suntem au trebuit să moară ei, eroii din fiecare județ. Sunt menționate, cu poveștile lor, crucile memoriale de pe Muntele Mic, din Stațiunea Straja a Văii Jiului, dar inventarul nu este complet. Mai sunt astfel de monumente și în Ardeal, și în Basarabia, semne ale creștinismului românesc ce ne unesc pe toți, pe deasupra învrăjbirilor, situațiilor și orientărilor, așa cum biserica și credința au ținut unitatea neamului, de la Sfântul Andrei până în zilele noastre. ■

O rubrică de General (rtr.) Grigore Buciu

O scrisoare de la Moscova

Pe adresa Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria” a sosit o scrisoare cu semnătura domnului colonel (r) dr. Ilie Schipor. Îi facem loc în paginile revistei cu convingerea că cititorii noștri sunt interesați, așa cum apreciază și autorul scrisorii, să afle cât mai multe date despre “destinul tragic al înaintașilor noștri”.

Domnului general-maior (rz.) Visarion Neagoe, Președintele Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria”

Pentru marcarea celor 75 de ani de la alăturarea României la Coaliția Națiunilor Unite (23 august 1944) și sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial (9 mai 1945), pe site-ul Ambasada României la Moscova (www.moscova.mae.ro) a început publicarea – la secțiunea Comemorarea eroilor români (<https://moscova.mae.ro/node/931>) – Bazei de date privind victimele de război române (militari ajunși în prizonierat și civili deportați) din Federația Rusă.

În urma unei laborioase documentări științifice efectuate în ultimul deceniu în arhivele ruse, am reușit să identific informații relevante, inedite și utile – despre românii decedați în prizonierat (1941-1956) sau ca urmare a deportărilor sovietice efectuate pe teritoriul României (decembrie 1944-ianuarie 1945) – privind:

1. Cimitirele de război românești din Federația Rusă (<https://moscova.mae.ro/node/934>):

- Cimitirele prizonierilor de război și deportaților români înhumați în Federația Rusă (situație centralizatoare pe republici, ținuturi și regiuni);
- Cimitire militare amenajate și monumente comemorative de război românești ridicate în F. Rusă;
- Cele 288 de cimitire multinaționale în care sunt înhumați prizonieri de război și internați civili români decedați în Federația Rusă.

2. Lagărele de prizonieri (<https://moscova.mae.ro/node/935>) în care au decedat militari și civili români:

- Harta cu amplasarea, pe teritoriul Rusiei, a celor 288 de cimitire multinaționale ale prizonierilor de război străini în care au fost înhumați aproape

30.000 de militari și civili români decedați în lagărele NKVD, spitalele speciale și batalioanele de muncă sovietice.

- 25 de hărți de detaliu (pe republici, ținuturi și regiuni) cu locurile de înhumare a militarilor și civililor români decedați pe teritoriul Federației Ruse.

3. Monumentele comemorative de război românești în Federația Rusă (<https://moscova.mae.ro/node/936>):

- Fișele tehnice (de prezentare) a celor 29 de monumente comemorative de război românești instalate, în ultimul deceniu, în Federația Rusă;
- Listele nominale cu datele de identificare (nume, prenume și patronim; etnia/naționalitatea; anul nașterii; gradul militar; data decesului și locul înhumării) a 10.724 militari și civili români morți, în perioada 1941-1956, în lagărele NKVD, spitalele speciale și batalioanele de muncă de pe teritoriul actual al Rusiei.

Având în vedere așteptările multora dintre urmașii bravilor militari români care au luptat pe Frontul de Est, cred că ar fi util să dispuneți semnalarea – către filialele ANCE din țară și în valoroasa revistă România Eroică – faptului că cei ce nu i-au uitat pe eroii neîntorși din război vor putea cunoaște (accesând site-ul Ambasadei României la Moscova) destinul tragic al înaintașilor lor.

Convins fiind că demersul meu va putea fi util cunoașterii sacrificiului de sânge al Oștirii noastre, vă asigur – stimate domnule general Visarion Neagoe – de întreaga mea considerație pentru Dumneavoastră, membrii ANCE și inimosul colectiv redacțional al României Eroice.

Cu stimă,

Colonel (r) dr. Ilie Schipor
ministru consilier

ARMATA ROMÂNIEI

FORȚĂ ȘI PROFESIONALISM

**! înteste sus,
FII CEL MAI BUN!**

**MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
STATUL MAJOR AL APĂRĂRII**